

2 Samuel

Rey David bapariida

Introducción

Na librode jara bi 1 Samuel librode p'ādap'edaa t'ēepai p'asada. Naapiara k'awadai David jēeda Saúl māik'aapa Jonatán piuda k'aurepa. Ichiaba k'awadai David rey pada Judá eujāde (cap. 1-4). Māgá David rey bide Judá eujāde, chi apemaarā israelitaarā Saúl warra rey Isboset jua ek'ari p'anadap'edaarā tāri ārii p'aneejida Judá eujādepemaarā ome. Maapai David chōoji Isboset jua ek'ari p'anadap'edaarā ome āchi p'oyaarumaa. Māgá David rey beeji israelitaarā eujā jōmaade (cap. 5-24).

Na librode jara bi Davidpa ne-inaa pi-ia ooda Tachi Ak'ōre waawee bada perā. Maperā eperāarāpa iru t'o p'anajida. Ichiaba jara bi irua ne-inaa k'achia ooda, eperā ne-inaa k'achia oo-e bita peepirumaa.

Na libro leedak'āri, k'awadai David chōo k'awaa bapata māik'aapa sāgá pi-ia k'īsiapachi chōode wāit'ee. Iru k'aurepa Tachi Ak'ōrepä ichi p'uuru pidarā eperāarā waibia papiji. Iru rey bide chōopachi awaraa p'uuru pidarā ome āra p'oyaarumaa.

Tachi Ak'ōre waawee bapachi perā, ne-inaa k'achia ook'āri, Tachi Ak'ōre k'īrapite irua jarapachi jōmaweda ichia ne-inaa k'achia ooda. Mapa Tachi Ak'ōrepä David pia ak'ipachi.

Israelitaarāpa David rey bīdap'edaa Saúl pari (1 Crónicas 10.1-12)

1 ¹Saúl piuda t'ēepai, David amalecitaarā p'oyaap'eda, Siclag p'uurudee cheji. Mama k'āima omé beeji. ²K'āima ōpeede eperā aba Siclag de pacheji Saúl soldaorāpa āchi carpa eebai jira bīdap'edaamāipi. Chi p'aru jē baji māik'aapa porode yooro p'ora iru baji ak'ipiit'ee ichi t'āri p'ua bi. David k'īrapite pak'āri, bedabaidachi tau biiri eujāde t'ōbairumaa.

³Māpai Davidpa iidiji:
—¿Pi sāmāik'aapa cheruma? aji.

Ma eperāpa p'anauji:

—Israeldepema soldaorā carpa eebai jira bīdap'edaamāiipa cheru. Mi aupai chok'ai uchiajida aji.

⁴Māpai Davidpa iidiji:

—¿Sāgajima? ¡Jarapáde! aji.

Ma eperāpa p'anauji:

—Chōo p'anadap'edaadeepa Israeldepema soldaorā jīchoo wājidada aji. Cho-k'ara piujida, Saúl chi warra Jonatán paara.

⁵Māpai Davidpa iidiji ma k'utrāa jara chedamaa:

—¿Sāga k'awa bīma aji, Saúl māik'aapa chi warra Jonatán piudap'edaa?

⁶Māgipa p'anauji:

—Pariatua mi baji Guilboa eede chōo para bak'āri. Māga jōnide Saúl unuji baairu ichi miasu ūri. Waide piu-e baji, filisteorā carreta caballopa jidiupata irumaa chewā nipadak'āri. ⁷Māga nīde irua āpitez ak'ihi māik'aapa mi unuji. Māpai mi t'īji. Mapa mia irumaa jaraji: “Pia jara bik'a mia ooit'eeda” aji.

⁸Māpai irua mimaa iidiji: “¿Pi k'aima?” aji.

‘Mia p'anauji: “Mi amalecitada” aji. ⁹Māpai irua mimaa jaraji: “Mi k'ait'aara chéji māik'aapa aweda peet'āaji mi piu wā perā.”

¹⁰Mapa mi iru k'ait'aara wāp'eda, iru peet'āaji. Mia k'awa baji iru p'oyaa chok'ai bee-e pai, māgá su bada perā. Maap'eda mīchi waibia, mia chi poro jīra māik'aapa juu manilla ataji aneeit'ee pimaa.

¹¹Ma pedee ūridak'āri, Davidpa arii p'anadap'edaarā ome āchi p'aru jēt'ajida ak'ipidait'ee t'āri p'ua p'ani. ¹²Māpai t'āri p'uapa jēe para beeji Saul-it'ee māik'aapa chi warra Jonatan-it'ee. Ichiaba jēejida Tachi Ak'ōre p'uuru pidaarā-it'ee, ma israelitaarā soldaorā chōo atuadap'edaa perā māik'aapa chok'ara piudap'edaa perā. Māga p'aneejida, nek'oda-ee, k'ewara parumaa.

¹³Maap'eda Davidpa iidiji ma k'utrāa, chi jara chedamaa:

—¿Pi sāpemama? aji.

Irua p'anauji:

—Mi amalecita; awaraa ejādepema mīda, na ejāde baparida aji.

¹⁴Māpai Davidpa māgaji:

—¿Sāap'eda pi waawee-e bajima aji, Tachi Ak'ōrepa jīrit'erada peeit'ee?

¹⁵Māpai Davidpa soldao aba t'ī atap'eda, irumaa māgaji:

—¡Iru peet'aapáde! aji.

Māgá ma amalecita peet'āaji.

¹⁶Ma amalecita māgá piu wāde, Davidpa māgaji:

—Pia jarada k'aurepa piuruda aji, pichi it'aipa jarada perā pia Tachi Ak'ōrepa jīrit'erada peeda.

Davidpa k'isia paraa k'ari p'āda Saúl māik'aapa Jonatán k'irāpadamerā

¹⁷Ma t'ēepai Davidpa na k'isia paraa k'ari p'āji, israelitaarāpa Saúl māik'aapa chi warra Jonatán k'irāpadamerā. ¹⁸Na k'ari t'ī biji Ematrima K'ari. Jaraji na k'ari Judá eujādepemaarāmaa jarateedamerā. Na k'ari p'ā biji libro Jaser apatade.

¹⁹“Israel eujāde ee jēra bimāi tachi poro waibiarā piujida. ¡Taarā–eweda sōcharra beerā piujida! ²⁰Israelitaarā, ma piudap'edaa Gat p'uurude wa Ascalón p'uuru calle jāde jaranáati Filisteadepema wēraarā o–ia p'ananaadamerā; ma ijāadak'aa beerā o–apa pēiranaadamerā. ²¹¡Guilboa eujāde eera jēra bimāi k'oi cheik'araa bī māik'aapa sereno baaiik'araa bī; ma awara waa trigo chauik'araa bī Tachi Ak'ōremaa teenadamerā! ¡Māga p'asaik'araa bī mama eperāarā chok'ara piudap'edaa perā! Mama sōcharra beerā escudo īri t'īajida. Saúl escudo aceitepa p'uruda waapa t'āu beeji. ²²Naaweda Saúl chi warra Jonatán ome ichita āpītee chepachida, chōo p'anadap'eda māik'aapa chōo k'awaa beerā peedap'eda. Māgá chedak'āri, āchi espada, sia paara t'āu p'anajida ma chōo k'awaa beerā traapa māik'aapa waapa. ²³Israelitaarāpa Saúl māik'aapa Jonatán k'inia iru p'anapachida, t'āri pia p'anadap'edaa perā. Auk'a chōonapachida. Māgá auk'a piujida. ¡Chōo jōnide nejīpi k'ap'ip'ia wāabai pari k'āyaara k'ap'ip'iara p'irapachida māik'aapa león juataura bapari k'āyaara juataura p'anajida!

²⁴¡Israeldepema wēraarā, Saul–it'ee jéeti! Iru k'aurepa parāpa nēe māik'aapa p'aru pi–ia jīpachida; p'aru p'oree, linodee k'ada. ²⁵¡Chōo jōnide tachi sōcharra beerā baaijida! ¡Jonatán tachi eujādepema ee jēra bide piuji! ²⁶Jonatán, mi audú t'āri p'ua nībi pi piuda perā. Michi īpemak'a bají; chik'inia p'anapachida. Pia mi k'iniara iru bají wēraarāpa āchi imik'īra māik'aapa āchi warrarā k'inia iru p'anapata k'āyaara. ²⁷¡Tachi sōcharra beerā baaijida māik'aapa āchi arma chōo p'anadap'edaamāi jōdachida!”

David Judá ēreerā eujāde rey bidap'edaa

2 ¹Ma t'ēepai Davidpa Tachi Ak'ōremaa nāga iidiji:
—¿Wāipia bik'ā aji, Judá eujādepema p'uuru apidaadee?

Tachi Ak'ōrepa p'anauji:

—Wāipia bida aji.

Māpai Davidpa iidiji:

—¿Chisāgí p'uurudee wāipia bīma? aji.

Tachi Ak'ōrepa p'anauji:

—Hebrón p'uurudee wāipia bida aji.

²Māpai David mamaa wāji chi wēraarā omé ome; Jezreldepema Ajinoán māik'aapa Carmeldepema Nabal wēra pada Abigaíl. ³Ichiaba

ateeji ichi ome nipapatap'edaarā āchideerā ome. P'anajida Hebrón p'uurude māik'aapa aī ik'aawa p'anadap'edaa p'uuru k'aipeede. ⁴Mama p'anide Judá ēreerādepema poro waibiarā chejida aceite weede David poro īri. Māgá iru awara bijida āchi ēreerādepemaarā rey beemerā. Ma awara Davidmaa nepirijida Galaad eujādepema Jabés p'uurudepemaarāpa Saúl k'ap'ia piuda iadap'edaa. ⁵Davidpa māga ūrik'āri, ichia chok'apariirā pēiji nāga jaranadamerā Jabés p'uurudepemaarāmaa: "Mia k'inia bi Tachi Ak'ōrepa parā bendiciamerā, parāpa rey Saúl k'ap'ia piuda atanadap'eda, iadap'edaa perā. ⁶Māga oodap'edaa perā, mia k'inia bi Tachi Ak'ōrepa parā pia ak'i bapariimerā māik'aapa ne-inaa jōmaade parā k'aripapariimerā. Mia pida parāmaa ne-inaa pia oo k'inia bi. ⁷Parā poro waibia Saúl piuji mīda, waaweenáati māik'aapa sōcharra p'anatí, Judá ēreerādepemaarāpa mi rey bidap'edaa perā."

Saúl warra Isboset israelitaarā rey bidap'edaa

⁸Mamīda Ner warra Abner, Saúl soldaorā poro waibia padapa Saúl warra Isboset atap'eda, Majanayin p'uurudee ateeji. ⁹Mama Isboset awara biji rey beemerā Galaad eujāde, Guesurí^a eujāde, Jezrel eujāde, Efraín ēreerādepemaarā eujāde, Benjamín ēreerādepemaarā eujāde, pia jarait'eera, Israel eujā jōmaade.

¹⁰Saúl warra Isboset cuarenta año iru baji māgá Israel eujādepema rey bidak'āri. Ma israelitaarā año omé ichi jua ek'ari iru baji. Maapai Judá ēreerādepemaarā David jua ek'ari p'anapachida. ¹¹David año siete ap'eda atane seis ára rey baji. Māga nide Hebrón āchi p'uuru waibia paji.

Israelitaarā Judá ēreerādepemaarā ome jura chōodap'edaa

¹²Maapai Ner warra Abner Majanayindeepa uchiaji Saúl warra Isboset soldaorā ome wāit'ee Gabaón p'uurudee. ¹³Gabaonde bada pania iapatap'edaamāi p'anajida. Māga nide Sarvia warra Joab Hebrondeepa uchiaji David soldaorā ome wāit'ee ma pania iapatap'edaamāa Gabaón k'ait'a. Abner ichi eere p'anadap'edaarā ome ai k'iraik'a eere p'anajida.

¹⁴Māpai Abnerpa Joabmaa nāga jaraji:

—K'utrāarā pēidáma aji, jōmaarā taide chōodamerā āchi arma ome.

Joabpa p'anauji:

—Pia bida aji.

¹⁵Māgá k'utrāarā doce uchiajida chōodamerā Benjamín ēreerādepemaarā māik'aapa Saúl warra Isboset eere p'anadap'edaarā pari. Jōdee David eere p'anadap'edaarā pari awaraa doce uchiajida.

¹⁶Āchi chaachaa auk'a chōojida porode jita atadap'eda, espadapa su

^a 2.9 Ma eujāde Aser ēreerādepemaarā p'anapachida.

pee piurutamaa. Apida chok'ai uchia-e paji. Mapa ma Gabaonde chōo p'anadap'edaamāi t'ī bijida Jelcat Hazurín.^b

17 Māpai jōmaweda chōoomaa p'aneejida. Ma ewate audú chōojida. David eere p'anadap'edaarāpa Abner eere p'anadap'edaarā p'oyaajida.

18 Mama p'anajida Sarvia warrarā òpee; Joab, Abisay māik'aapa Asael. Asael audú k'ap'ip'ia p'irapachi, bigik'a. 19 Iru jip'a p'iraj Abner t'ēe.

20 Abnerpa āpītee ak'ik'āri, iru unuji. Māpai irumaa māgaji:

—Asael, ¿pik'ā aji, mi t'ēe cheru?

Irua p'anauji:

¡Mída! aji.

21 Māpai Abnerpa māgaji:

—¡Waa mi t'ēe chenáaji! ¡Mi ichiak'au bījil! ¡Awaraa soldaota jita atáji māik'aapa iru arma jāri atapáde! aji.

Mamída Asael waapiara iru t'ēe p'ira wāji.

22 Māpai Abner waya pedeeji:

—¡Mi t'ēe waa chenáaji, maa-e pirā mia pi peet'aait'eeda! aji. Miā māga oop'eda, ¿sāgá mia pi ipema Joab unuyama? aji.

23 Mamída Asael waapiara iru k'ait'aara wāk'āti wāji. Mapa Abnerpa chi miasupa āpītee iru bide su ataji. Māgá surude ma miasu ek'arra eere uchiajī. Mapa aweda Asael eujāde piu baainaji.

Awaraarā t'ēe chedap'edaarā ak'inī p'aneejida Asael k'ap'ia piuda ak'idait'ee. 24 Mamída Joab, Abisay ome Abner t'ēe wājida. Ak'orejīru baai wāk'āri, panajida Amá eede, Guiaj k'irapite, eujā pania wēe bi Gabaón apatap'edaadee wāpari ode. 25 Mama Benjamín èreerādepema soldaorāpa Abner k'irachuu chejida. Māgá chok'araara padaidak'āri, ee nok'ode ak'inī p'aneejida.

26 Māpai mamāik'aapa Abnerpa Joabmaa nāgá golpe pedeeji:

—¿Sāapai waa chōoda-e payama? aji. ¿Pia k'awa-e bīk'ā na k'aurepa tachi jōmaweda t'āri ārii p'aneedait'ee? ¿Sāapai jarait'eema pichi soldaorāmaa pāchi auk'aarā waa jirinaadamerā?

27 Joabpa p'anauji:

—Tachi Ak'ore ichita chok'ai bi k'irapite mia juraa bi pia māga jara-e pada paara, mi soldaorā āchi auk'aarā t'ēe wāk'ajida ewarirumaa.

28 Māpai Joabpa jaraji trompeta chaadamerā, waa chōoda-e pait'ee. Māgá waa israelitaarā t'ēe wāda-e paji māik'aapa chōoda-e paji. 29 Ma p'ārik'uaweda Abnerichi eere p'anadap'edaarā ome eujā jewedaa Arabade wāyaajida. Jordán to sīadap'eda, Bitrón eujāde wāyaajida āstaawa Majanayin p'uurude parutamaa.

30 Jōdee Joab waa Abner t'ēe wā-e pak'āri, āpītee wāji. Māpai ichi soldaorā chip'e atap'eda, juasiaji. Māgá k'awaji David soldaorā

^b 2.16 Hebreo pedeede Jelcat Hazurín jara k'inia bi 'espadapa chōo p'anadap'edaamāi.'

diecinueve piudap'edaa, Joab īpema Asael awara. ³¹ Mamīda David eere p'anadap'edaarāpa Benjamín ēreerādepemaarā Abner ome nipadap'edaarā trescientos sesenta peek'oojida. ³² Ma t'ēepai Asael k'ap'ia piuda ateejida Belén p'uurudee. Mama īajida chi ak'ore iadap'edaamāi. Ma p'ārik'ua Joab ichi eere p'anadap'edaarā ome jīte wājida. Ewarik'āri, Hebrón p'uurude panajida.

3 ¹ Ma jura David eere p'anadap'edaarā Saúl ēreerā eere p'anadap'edaarā ome taarāji. Māgá chōo jōnide David eere p'anadap'edaarāpa audupiara p'oyaa wāpachida.

Warrarā Daviddeepa uchiadap'edaa (1 Crónicas 3.1-4)

² David Hebrón p'uurude bak'āri, nāgí warrarā t'ojida: chi naapema t'iijarapachida Amnón. Māgí Jezrel eujādepema wēra Ajinoanpa t'oji. ³ Ai eerepema t'iijarapachida Quileab. Māgí Carmel p'uurudepema, Nabal wēra pada, Abigailpa t'oji. Ai eerepema t'iijarapachida Absalón. Māgí Guesurdepema rey Talmay k'au, Macapa t'oji. ⁴ Ai eerepema t'iijarapachida Adonías. Māgí Jaguitpa t'oji. Ai eerepema t'iijarapachida Sefatías. Māgí Abitalpa t'oji. ⁵ Ai eerepema t'iijarapachida Itreán. Māgí David wēra Eglapa t'oji. Māirā jōmaweda t'ojida David Hebrón p'uurude bak'āri.

Abnerpa David ome pacto ooda

⁶ Saúl ēreerādepemaarā David ēreerādepemaarā ome ma jura chōo jōnide, Saúl eerepema soldaorā poro waibia Abner waibiara pa wāji. ⁷ Saúl chok'ai bak'āri, wēra k'āipari ataji. Māgí Ayá k'au pají; t'iijarapachida Rizpa. Abner ma wēra ome k'āiji.

Maperā rey Isboset k'īraudachi māik'aapa Abnermaa iidiji:

—¿Sāap'eda pi k'āijima aji, mi ak'ore wēra k'āipari pada ome?

⁸ Māga ūrik'āri, Abner k'īraudai'eda, p'anauji:

—¿Pia mi Judá ēreerādepemaarā usak'a unu bik'ā? aji. Mīa ichita oopachi Saulpa oopipariidak'a māik'aapa ichideerā, chi īpemaarā, chi k'ōp'āyoorā paara pia ak'i bapachi, pi ome oomaa bik'a. Waide pi David juade baaipi-e bi. Māga bita, ¿pia mi imiateemaa bik'ā ma wēra ome k'āida k'aurepa? ⁹ Tachi Ak'ōrepa mi k'achia ooipia bi mi David eere t'īu-e pirā, māgá irua oomerā Tachi Ak'ōrepa irumaa juraadak'a. ¹⁰ Māgá israelitaarā waa p'anadak'aa pait'ee Sauldeepa uchiada jua ek'ari. ¡Dandeeapa Bersebade parumaa israelitaarā eujā David jua ek'ari beeit'eeda! aji.

¹¹ Isbosetpa maarepida p'anau-e pají, Abner waawee bada perā.

¹² Maap'eda Abnerpa ichia chok'apariirā Davidmaa pēiji nāga jarade: “¿Na eujā pi jua ek'ari bi-ek'ā? aji. Pacto oodáma waa chōoda-ee

p'anapataadait'ee. Mia pi k'aripait'eeda aji, israelitaarā jōmaweda pi eere t'īu k'inia p'anadamerā."

¹³ Davidpa p'anauji: "Pia bida aji. Pacto oodáma. Mamīda mia nāga k'inia bi pia oomerā. Saúl k'au Mical mimaa anéeji. Maa-e pirā, mi k'īrapite chenaapáde" aji.

¹⁴ Ma awara Davidpa ichia chok'apariirā pēiji nāga jaranadamerā Saúl warra Isbosetmaa: "K'inia bi pia mi wēra Mical mimaa tee pēimerā, ma wēra atada perā filisteorā cien peep'eda, āchi me e Saulmaa teeda pari."

¹⁵ Isbosetpa māga ūrik'āri, jaraji ichi jīapataarāmaa Lais warra Paltielmaa wādamerā māik'aapa Mical chi imik'ira juadeepa jāri atadamerā Davidmaa tee pēidait'ee. ¹⁶ Māga oodak'āri, Paltiel chi wēra t'ēe jēe cheji. Mamīda Bajurín p'uurude panadak'āri, Abnerpa Paltiel āpītee pēit'aaji iru temaa. Māgá iru āpītee wāji.

¹⁷ Ma t'ēepai Abnerpa Israeldepema poro waibiarā chip'e atap'eda, māgaji:

—Taarāruda aji, parāpa David rey papi k'inia p'ani. ¹⁸ ūrá māga oodaipia bida aji, Tachi Ak'orepa jarada perā ichi mimiapari Davidpa tachi israelitaarā uchiapiit'ee filisteorā juadeepa māik'aapa awaraarā tachi k'iraunuunamāa iru p'anapataarā juadeepa.

¹⁹ Abnerpa auk'a jaraji Benjamín ēreerādepemaarāmaa. Maap'eda Abner wāji Hebrondee Davidmaa jarade Benjamín ēreerādepemaarā awaraa israelitaarā ome iru juua ek'ari p'ana k'inia p'ani. ²⁰ Wāji veinte k'ōp'āyoorā ome. David badamāi panadak'āri, āchi-it'ee irua chik'o pia chuupiji. ²¹ Nek'odap'eda, Abnerpa Davidmaa māgaji:

—Rey Waibia, ūrá mi wāit'ee israelitaarā chip'e atade māik'aapa āramaa jarade pi ome pacto oodamerā. Māgá pia rey mimia oopariit'eeda aji, pichia k'inia bik'a.

Irua māga jarap'eda, Davidpa iru ome despediiji. Māgá Abner k'āiwee wāji.

Joabpa Abner peeda

²² Abner uchiada t'ēepai, David soldaorā poro waibia Joab ichi soldaorā ome pachejida chōo p'anadap'edaadeepa. Āchi ome aneejida net'aa waibia jāri atadap'edaa āchi k'iraunuunamāa iru p'anapatap'edaarā juak'aawa. Mamīda Abner wē-e pají, David ome despediip'eda, ichi ode k'āiwee wāda perā. ²³ Māgá Joab pachek'āri ichi soldaorā ome, Hebrón p'uurudepemaarāpa irumaa nepirijida Ner warra Abner mama nipada David ome pedeede māik'aapa sāgá Davidpa iru pia despediip'eda, k'āiwee wāda.

²⁴ Māpái Joab reymaa wāp'eda, māgaji:

—¿Rey Waibia, pia k'āata oojima? aji. ¿Wāarak'ā Abner pi ome pedee cheji? ¿Sāap'eda pia iru k'āiwee pēijima? ²⁵ ¿Pia k'awa-e bik'ā aji, Ner

warra Abnerpa pi k'ūradeta cheji k'awaait'ee pi sāmaa wāpari māik'aapa k'āata oopari?

²⁶ Joab Davidmāipi uchiak'āri, ichia chok'apariirā pēiji Abner t'ēe wādamerā. Māgá ma pēidaarāpa Abner ēp'e atanajida Sira apatap'edaa pozó badamāi māik'aapa iru āpatee aneejida. Mamīda Joabpa Davidmaa maarepida jara-e paji ichia oomaa bada. ²⁷ Abner Hebrón p'uurude panak'āri, Joabpa iru ateeji p'uuru t'īupatamāi, seewata iru ome ituuba pedeeit'ee. Mama Joabpa iru bide sup'eda, peet'aaji. Joabpa Abner k'īra unuamaa iru baji, chōo jōnide ichi īpema Asael peeda perā.

²⁸ Ma t'ēepai Davidpa Abner piuda k'awaa atak'āri, nāga jaraji:

—Tachi Ak'ore k'īrapite mia juraa bi mia māik'aapa eperārā mi juu ek'ari p'aniiirāpa maarepida k'aripada-e paji Ner warra, Abner, peedamerā. ²⁹ Joábpata iru peeji. Mapa Tachi Ak'ōrepa Joabmaa māik'aapa ichideerāmaa ne-inaa k'achia ooipia bi. Āchi te chaa nāgee k'ayaa k'achia ichita paraaipia bi: waamia, lepra, wa chiwa. Maa-e pīrā irua āramaa jarra oopiipia bi maa-e pīrā chīaramaa peepiipia bi.

³⁰ (Joabpa chi īpema Abisay ome Abner peejida, Gabaonde chōo jōnide irua āchi īpema Asael peeda perā.)

Abner iadap'edaa

³¹ Abner iadait'ee pak'āri, Davidpa jaraji Joabmaa māik'aapa iru ome nippapatap'edaarāmaa:

—Pāchi p'aru jēdapáde aji, ak'ipidait'ee t'āri p'ua p'ani māik'aapa Abner-it'ee chi-iadapáde aji.

Abner k'ap'ia piuda jāiradee ateedak'āri, David ma t'ēe nipaaji. ³² Hebrón p'uurude Abner iajida. Iadak'āri, iru-it'ee David golpe jēejida. Awaraa arii p'anadap'edaarā auk'a jēejida. ³³ Māpai Abner piuda pari rey Davidpa na k'īisia paraa k'ari k'ariji:

“*¿Sāap'eda Abner jāgá k'achia piujima aji, k'īisia k'awa-e beerā piupatak'a?*” ³⁴ Iru peedak'āri, iru juu jīda-e paji. Ma awara iru biiri cadenapa jīda-e paji. ¡Iru piuji k'achia beerā juade baaipataarāk'a!”

Māga ūridak'āri, arii p'anadap'edaarā Abner-it'ee waya jēejida.

³⁵ Maap'eda jōmweda Davidmaa wājida jarade iru nek'omerā ak'ōrejīru baai naaweda.

Mamīda Davidpa juraaji:

—¡Tachi Ak'ōrepa mi audú miapiipia bida aji, mia pan wa awaraa ne-inaa k'oru pīrā ak'ōrejīru baai naaweda!

³⁶ ARII p'anadap'edaarāpa māga ūridak'āri, pia bida ajida, āchi-it'ee reypa ne-inaa jōma oopariida pia bapachi perā. ³⁷ David māgá t'āri p'ua nībada perā Abner piuda k'aurepa, israelitaarā jōmaarāpa k'awajida wāara rey Davidpa maarepida k'aripa-e paji Ner warra Abner peedamerā.

³⁸ Ma t'ēepai Rey Davidpa ichi ak'ipataarāmaa māgaji:

—Parāpa k'awa p'ani idi esperā waibia, israelitaarā poro waibia piuji.
39 Mi, Tachi Ak'ōrepa rey jirit'erada mīda, juatau wēe pik'a beeru k'īsiak'āri Sarvia warrarāpa ma ne-inaa k'achia oodap'edaade. ¡Mía k'inia bida aji, Tachi Ak'ōrepa Abner peedamaa k'achia oomerā, māgipa k'achia ooda pari!

Isboset peedap'eda

4 ¹Saúl warra Isbosetpa k'awaak'āri Abner piuda Hebronde, āchobeedachi, awaraa israelitaarā paara. ²Maapai Isbosetpa ichi jua ek'ari imik'īraarā omé iru baji. Māirā nechiapataarā poro waibiarā paji. Aba t'ījarapachida Baná; chi apema Recab. Māirā Berot p'uurudepema Rimón warrarā paji māik'aapa Benjamín ēreerādepemaarā paji, ³chonaarāweda Berot p'uurudepemaarā Guitayin p'uurude miru p'ananaadap'eda perā. Mama awaraa eujādepemaarāk'a p'aneejida. At'āri mama p'anapata.

⁴(Saúl warra Jonatanpa warra iru baji. Māgí t'ījarapachida Mefiboset. Biiri omeeweda chiwa baji. Mefiboset año joisomaa iru baji, Jezrel eujādeepa jara chedak'āri Saúl Jonatán ome piudap'eda. Māga ūrik'āri, chi ak'iparipa isapai iru awara āyaa ateerude, juadeepa baaidachi. Māgá iru biiri omeeweda chiwa beeji.)

⁵Ewari aba ma Berot p'uurudepema Rimón warrarā Baná Recab ome wājida Isboset temaa. Imat'ipa panajida hora wāsiara bide. Ma horade ⁶ārapa seewatapai iidinadait'ee paji teeda t'īupimerā trigo atade. Mamīda chi puerta jīapari trigo jari bap'eda, auk'a k'āidai baji. Mapa irua unu-e paji māirā teeda t'iudak'āri. ⁷Māgá Isboset ichi camade k'āi bide su peet'ajida māik'aapa chi poro t'ii atadap'eda, āchi ome ateejida. Ma p'ārik'ua Arabá eujā apapatap'eda wāyaapari ode wājida.

⁸Rey David badamāi Hebronde panadak'āri, irumaa māgajida:
 —Rey Waibia, nama iru p'anida ajida, Saúl warra Isboset poro. Saulpa pi k'īraunu ameraa iru bapachi māik'aapa pi peepi k'inia bapachi. Mamīda ma pari idi Tachi Ak'ōrepa Sauldeerā k'achia ooji.

⁹Mamīda Davidpa Rimón warrarā Recabmaa māik'aapa Banamaa māgaji:

—Tachi Ak'ōre, chi ichita chok'ai bipa mi k'aripapari k'achiade baainaamerā. Iru k'īrapite mīa nāga juraa bi. ¹⁰Eperāpa Saúl piuda mimaa jara chek'āri mi o-īa beeji jīak'aapa, ma k'āyaara mi t'āri p'ua baji rey piuda perā. Maperā Siclag p'uurude ma jara cheda atapip'eda, peepiji. ¹¹Īrā audupiara mīa māga ooit'ee parā ne-inaa k'achia ooyaa beerā ome, parāpa Isboset peedap'eda perā ichi tede k'āi bide, irua parāmaa ne-inaa k'achia oo-e paji mīda. T'āri k'achiapa parāpa iru peet'ajida. īrā parā jida iruk'a piudait'eeda aji.

¹²Aramata Davidpa ichi jīapataarāmaa jaraji āchi omeeweda peet'aadamerā. Ma k'ap'ia piuda juia, biiri ome t'īap'ejida māik'aapa

chi k'ap'ia bajira bijida Hebrón p'uurudepema pania t'ipatamāi k'ait'a.
Mamīda Isboset poro ateejida Hebronde iadait'ee Abner iadap'edaamāi.

David awaraa israelitaarā rey pada
(1 Crónicas 11.1-3)

5 ¹Ma t'ēepai Israel eujādepema èreerā chaadepemaarā wājida
Hebrondee David ome pedeede. Māgajida:

—Rey Waibia, tachi auk'aarāda ajida. ²Naaweda Saúl tai rey paji
mīda, pīta soldaorā ome wāpachi awaraa eujādepemaarā ome chōode tai
k'ap'ia pari. Ma awara Tachi Ak'orépata pīmaa nāga jaraji: “Pia mī p'uuru
pidaarā ak'ipariit'eeda aji, ovejaarā ak'iparipa ichi ovejaarā ak'iparik'a
māik'aapa ãra poro waibia pait'ee.”

³Māgá Hebrón p'uurude israelitaarā poro waibiarā jōmaweda David
ome pedeejida. Māpai Tachi Ak'ore k'irapite Davidpa ãra ome pacto ooji.
T'ēepai ãrapa aceite weejida David poro ñri ak'ipidait'ee iru awara bi
p'ani Israel eujādepemaarā rey pamerā.

⁴David treinta año iru baji rey pak'āri. Cuarenta año rey paji. ⁵Siete
año ap'eda, atane seis David Judá èreerādepemaarā rey paji. Maapai
Hebrón p'uurude bapachi. Ma t'ēepai treinta y tres año iru Judá
èreerādepemaarā māik'aapa awaraa Israeldeepa uchiadap'edaarā jōmaarā
rey paji. Maapai Jerusalén p'uurude bapachi.

Davidpa jebuseorā p'uuru Jerusalén p'oyaada
(1 Crónicas 11.4-9)

⁶Māgá David israelitaarā jōmaarā rey pap'eda, ichi soldaorā ome
uchiaji chōode. Wājida jebuseorā p'uuru Jerusalendee. Ma jebuseorāpa
k'isia p'anajida David ãchi p'uurude p'oyaa t'iu-e pai. Maperā māgajida:
“Pi p'oyaa t'iu-edo ajida, tai p'uurude. Tau p'āriu beerāpa, chiwa beerāpa
paara parā t'iu-pida-e pait'eeda” ajida. ⁷Mamīda Davidpa jāri ataji ma
p'uuru sur eere murallapa t'ik'au bada soldaorā p'anadap'edaamāi,
Sión apatap'edaa. Maadak'āriipa ma soldaorā p'anapatap'edaamāi
t'ijarapachida David p'uuru.

⁸Ma ewate Davidpa māgaji:

—Ma jebuseorā ome chōodait'erā, t'íuti to chak'ek'a wāyaa bi eere.
Ma p'uurude panadak'āri, peek'oodapáde aji, jōmaweda ma tau p'āriu
beerā apata māik'aapa chiwa beerā apata, mia ãra k'ira unuamaa iru
bairā.

Maadamāiipa eperāarāpa jarapachida tau p'āriu beerā māik'aapa chiwa
beerā rey palaciode t'iu-pida-e pait'eeda apachida.

⁹Ma p'uuru jāri atadap'edaa t'ēepai, David mama banaji soldaorā
p'anapatap'edaamāi. T'i biji ‘David p'uuru’ māik'aapa muralla oopiji māgí
p'uuru t'ik'au beemerā, ee bideepa ichi palaciode parumaa.

Tirodepema rey Hirampa Davidmaa ne-inaa tee pëida
(1 Crónicas 14.1-2)

¹⁰ David waibiarā pa wāji jōmaarā poro waibiarā k'āyaara, Jōmaarā Ak'ore Waibia iru ome bapachi perā. ¹¹ Maperā Tiro p'uurudepema rey Hirampa ichi jua ek'ari beerā Davidmaa pëiji cedro pak'uru pia irumaa teedamerā. Ichiaba pëiji pak'uru t'ē k'awaa p'anadap'edaarā māik'aapa māu sī k'awaa p'anadap'edaarā māirāpa David-it'ee te pi-ia oodamerā. ¹² Davidpa māga unuk'āri, wāara k'awaaji Tachi Ak'orepa ichi p'uuru pidaarā k'inia iru bada perā, iru israelitaarā rey papiji māik'aapa ne-inaa jōmaade bendiciaji.

Davidpa awaraa warrarā ooda
(1 Crónicas 3.5-9; 14.3-7)

¹³ David Hebrondeepa uchiak'āri Jerusalende banait'ee, awaraa wēraarā ataji, wēra k'āipariirā paara. Māirā ome awaraa warrarā māik'aapa k'aurā ooji. ¹⁴ Nāgí warrarā t'ojida Jerusalén p'uurude: Samúa, Sobab, Natán, Salomón, ¹⁵ Ibjar, Elisúa, Néfeg, Jaffá, ¹⁶ Elisama, Eliadá māik'aapa Elifelet.

Davidpa filisteorā p'oyaada
(1 Crónicas 14.8-17)

¹⁷ Filisteorāpa k'awaadak'āri Israel eujädepemaarāpa David rey papidap'edaa, chōode chejida. Mamida Davidpa māga k'awaa atak'āri, ichi soldaorā ome t'iuji āchi soldaorā p'anapatap'edaamāi murallapa t'iak'au badade. ¹⁸ Māpai ma filisteorā p'anana jida Refayin eujā jewedaa jōmaade.

¹⁹ Māga k'awaak'āri, Davidpa Tachi Ak'oremaa iidiji:
 —¿Filisteorā ome chōode wāipia bīk'ā? aji. ¿Pia ãra mi juade baaipiit'eek'ā? aji.

Tachi Ak'orepa p'anauji:
 —Ara ome chōode wāipia bida aji, mia ãra pimaa p'oyaapiit'ee perā.
²⁰ Māpai David ichi soldaorā ome chōonajida Baal Perazinde. Mama māirā p'oyaajida. Maperā Davidpa māgaji: “To k'ida chaareepa to i irapiparik'a, māga pik'a Tachi Ak'orepa mi k'iraunu amaa iru p'anapataarā mimaa p'oyaapijida” aji. Ma chōo p'anadap'edaamāi t'i biji Baal Perasín, jara k'inia bi ‘Tachi Ak'orepa irapida’. ²¹ Ma filisteorā jīchoo wādak'āri, āchi net'aa aī k'irapite it'aa t'ipata atabaibēijida. Māpai Davidpa ichi soldaorā ome ma net'aa p'e atajida.

²² Mamida t'ēepai filisteorā waya chōo chejida eujā jewedaa Refayin jōmaade. ²³ Davidpa māga k'awaak'āri, Tachi Ak'oremaa waya iidiji.

Māpai Tachi Ak'orepa p'anauji:

—K'írapite eereepa chōonáaji. Ñra p'anímái p'irrabai atap'edata, apiteik'a eereepa wāp'eda bálsamo pak'uru jéra bimái, ñra íri wáji. ²⁴ Ma pak'uru it'í biuk'a úrik'ári soldaorā t'iapatak'a, ñra ome chōonapáde aji, mi parā naa wāit'ee perā ma filisteorā soldaorā peede.

²⁵ Davidpa ooji Tachi Ak'orepa jaradak'a. Mágá filisteorā soldaorā p'oyaa wájida Gabaondeepa Guezerde parumaa.

Davidpa Tachi Ak'ore baaltek'a bi ateeda

(1 Crónicas 13.5-14)

6 ¹Davidpa waya Israeldepema soldaorā pipiara p'anadap'edaarā treinta mil chip'e ataji. ²Máirā chip'e ataji ichi ome wādamerā Judá eujádepema Balá p'uurudee Tachi Ak'ore baaltek'a bi^c atade, Tachi Ak'ore ma baaltek'a bi íri bapachi perā. ³Tachi Ak'ore baaltek'a bi bijida carreta chiwidide māik'aapa ateejida Abinadab te ee nok'ode badadeepa. Abinadab warrarā Uza māik'aapa Ajío ma carreta ome jíte wájida chi o jaratee wādait'ee. ⁴Ajío Tachi Ak'ore baaltek'a bi nok'oore wā nipaji; jödee Uza aí ik'aawa wā nipaji. ⁵Ma carreta atee wāda misa, David israelitaarā ome o-íapa audú k'ari wájida māik'aapa pëira wájida nággee chaa p'anide: arpa, salterio, pandereta, castañuela māik'aapa címbalo. ⁶Eperā t'ijarapatap'edaa Nacón eujáde ichi net'a tau jariparimái panadak'ári, p'ak'a ma carreta jidiu atee wādadap'edaarāpa t'eneudachida. Mapa Uzapa Tachi Ak'ore baaltek'a bi jitaji baaipiamaapa. ⁷Mamída Tachi Ak'ore k'íraudachi Uza ome, ma baaltek'a bi t'óbaida perā. Mapa iru mama peet'aaji. (Tachi Ak'ore leyde jara baji apidaapa ichi baaltek'a bi t'óbainaadamerā.) Mágá Uza ma carreta ik'aawa piu baaiji.

⁸Mágá unuk'ári, David k'íraudachi Tachi Ak'orepa Uza peeda perā. Maperā Davidpa ma punto t'í biji Peres Uza^d At'ári mama mágá t'iijarapata. ⁹Ma ewatewedá David áchobeedachi. Mágaji: "Mágá pirá, mia Tachi Ak'ore baaltek'a bi p'oyaa atee-edá" aji. ¹⁰Davidpa Tachi Ak'ore baaltek'a bi David p'uuru^e apatap'edaadée atee k'inia-e pada perā, jaraji Obed Edom temaa ateedamerā. Ma eperā Gat p'uurudepema paji. ¹¹Mágá Tachi Ak'ore baaltek'a bi atane òpee mama beeji. Mama bide Tachi Ak'orepa Obed Edom māik'aapa ichi tedepemaarā bendiciaji.

Tachi Ak'ore baaltek'a bi Jerusalende ateedap'edaa

(1 Crónicas 15.1-16.6)

¹² Rey Davidmaa nepiridak'ári Tachi Ak'ore baaltek'a bi k'aurepa Obed Edom te pidaarā, ichi net'aa paara bendiciada, iru mamaa wáji māik'aapa

^c 6.2 Ma baaltek'a bi jara k'inia bi Jómaarā Ak'ore Waibia su-ak'i beepari it'ari, it'aripemaarā querubines apata esajíak'a. ^d 6.8 Hebreo pedeede Peres Uza jara k'inia bi 'Tachi Ak'orepa Uza peeda'. ^e 6.10 Ma p'uuru Jerusalén p'uurude baji.

ma baaltek'a bi aneeji David p'uuru apatap'edaadee. Iru māik'aapa iru ome nipadap'edaarā jōmaweda o-ña p'anajida. ¹³Chi baaltek'a bi atee wādap'edaarā t'iada seis t'iadap'eda, Davidpa p'ak'a māik'aapa p'ak'a k'aipee poree bada peep'eda, Tachi Ak'ore-it'ee paapiji. ¹⁴Ma chewādade Davidpa efod linodee ooda jī baji māik'aapa audú o-ñapa Tachi Ak'ore-it'ee pēira chewājī. ¹⁵Davidpa māik'aapa israelitaarāpa Tachi Ak'ore baaltek'a bi māgá atee wādak'āri, o-ñapa bia chewājida māik'aapa trompetta chaa chewājida.

¹⁶Tachi Ak'ore baaltek'a bi David p'uurude pachek'āri, Saúl k'au, Micalpa^f ventanadeepa ak'iji. Irua unuk'āri David Tachi Ak'ore-it'ee jīti māik'aapa pēira bi, David ome t'āri ārii beeji.

¹⁷Ma baaltek'a bi binajida te ne-edee oodade, Davidpa ma-it'ee oopidamāi māik'aapa Davidpa ne-animalaarā peep'eda, Tachi Ak'ore-it'ee paa jōpiji māik'aapa awaraa ne-animalaarā paapiji ichi auk'aarā ome jedek'odait'ee. ¹⁸Maap'eda Jōmaarā Ak'ore Waibia k'ap'ia pari Davidpa pedee pia jaraji arii p'anadap'edaa israelitaarāmaa. ¹⁹Māpai arii p'anadap'edaarā imik'iraarāmaa, wēraarāmaa paara Davidpa teeji pan, ne-inaa p'ep'edee bi aba datiljōdee ooda māik'aapa ne-inaa p'ep'edee bi aba uva p'oodadee ooda. Maap'eda jōmaweda āchi temaa erreu wājida.

²⁰David ichi temaa wāk'āri ichideerāmaa pedee pia jarade, Saúl k'au, Mical uchiap'eda, iru itriaji:

—¿Pi-it'ee pia bik'ā aji, pi Israeldepema rey bita, k'īra nejasia wēe beerāk'a āk'adaa pēira chek'āri pi mimiapataarā jua ek'ari beerā esclavaarā taide?

²¹Davidpa p'anauji:

—Tachi Ak'ore taide mi o-ñapa pēira baji. Iruata mi rey biji pi ak'ore pari māik'aapa irudeerā jōmaarā pari. Irua k'inia baji mita israelitaarā poro waibia pamerā. Maperā mi iru-it'ee pēira baji ²²māik'aapa māgá pi taide mi audupiara ek'ariara beeru pijida, mia māga oo bide ja esclavaarāpa mi pia ak'īdait'ee.

²³Maperā Saúl k'au Mical warra t'o-ee piuji.

Tachi Ak'orepa Davidmaa jarapida (1 Crónicas 17.1-7)

7 ¹Maapai rey David ichi palaciode k'āiwee bapachi, chōo-ee ichi k'īra unuamaa iru p'anapatap'edaarā ome.

²Māga nide rey Davidpa jaraji Tachi Ak'ore pedee jarapari Natanmaa:

—Pia unu bik'a, mi palacio pi-ia cedro pak'urudee oodade bapari.

Jōdee Tachi Ak'ore baaltek'a bi jīp'a cortina teesoo t'iak'au bide bida aji.^g

^f 6.16 Mical David wēra chi naapiara atada paji. ^g 7.2 Davidpa māga jarak'āri, k'īsia baji Tachi Ak'ore-it'ee te pi-ia oopiit'ee.

³Natanpa p'anauji:

—Rey Waibia, pia oo k'inia bita ooipia bida aji, Tachi Ak'ore pi ome bapari perā.

⁴Mamida ma ewate p'ārik'ua Tachi Ak'orepa Natanmaa māgaji:

⁵—Nāga jarapadé aji, mi mimiapari Davidmaa: “Tachi Ak'orepa nāga jara bi: ‘Piata mi—it'ee te oo—e pait'ee, mi aide bapariimerā. ⁶Mia israelitaarā Egipro eujādeepa uchiapidak'āriipa ūrā parumaa, mi te pak'urudee oodade bak'aa. Jīp'a āra wārutamaa mi bapari te ne—edee oodade. ⁷Mi āra ome nipak'āri māik'aapa āra poro waibiarāmaa jarak'āri āra ak'ipataadamerā oveja ak'iparipa ichi ovejaarā ak'iparik'a, maarepida iidi—e paji mi—it'ee te cedrodee oodamerā.” ⁸Maperā nāga jarapadé aji, mi mimiapari Davidmaa: ‘Jōmaarā Ak'ore Waibiapa jara bi: Mia pi uchiapiji ovejaarā ak'i badamāiipa israelitaarā poro waibia papiit'ee. ⁹Mi pi ome bapari pichi wārumaa. Pi k'ap'ia mia āra k'īraunuamaa iru p'anapataarā jōpiji. Idideepa jōmaarāpi pi t'ī t'o p'anadait'ee na eujādepemaarā poro waibiara beerā t'īk'a. ¹⁰Mia na eujā awara biji mi p'uuru pidaarā, israelitaarā aide k'āiwee p'anapataadamerā. Ne—innaa k'achia ooyaa beerāpa āra p'erapida—e pait'ee naawedapemak'a, ¹¹mia poro waibia awara—awaraa bida jua ek'ari p'anadak'āri. Pia mi p'uuru pidaarā ak'i bapariit'ee. Ma awara mia pi jīait'ee pi k'īraunuamaa iru p'anapataarā juade baainaamerā māik'aapa pimaa warrarā oopiit'ee.^h ¹²Pi piuk'āri māik'aapa pi iadak'āri pichi ak'oreerā iadap'edaamāi, mia pideepa uchiada aba rey biit'ee pi pari, mi p'uuru pidaarā ak'i bapariimerā. ¹³Māgípata mi—it'ee te ooit'ee. Mia iru biit'ee ichita rey pamerā. ¹⁴Mi iru ak'ore pait'ee; jōdee iru mi warra pait'ee. Irua ne—innaa k'achia ook'āri, mia iru miapiit'ee, ak'ore jīp'aapa ichi warra ome ooparik'a. ¹⁵Mamida mia iru ichita k'inia iru bapariit'ee. Iru ik'aawaapa āyaa wā—e pait'ee mi Saúl ik'aawaapa āyaa wādak'a, iru pari pi rey bik'āri. ¹⁶Pideepa uchiadait'erā ichita rey padait'eeda aji, mia ichita āra ak'i bapariit'ee perā.’”

¹⁷Māpai Natanpa Tachi Ak'orepa k'awapida jōmaweda Davidmaa jarapaji.

David it'aa t'īda (1 Crónicas 17.16-27)

¹⁸Davidpa māga ūrik'āri, Tachi Ak'ore baaltek'a bimai t'īji māik'aapa nāga it'aa t'īji:

—Jōmaarā Ak'ore Waibia, pi Tachi Ak'ore. ¿K'aima aji mi, pia michideerā nāgá audú pia ak'i bamerā? ¹⁹Jōmaarā Ak'ore Waibia, pi Tachi

^h 7.11 Literalmente: ‘pi—it'ee mia te ooit'ee’ jara k'inia bi Tachi Ak'orepa warrarā Daviddeepa uchiapiit'ee.

Ak'ore. Pia mimaa pia ooji mi israelitaarā rey bik'ari. Írá ma k'ayaara piara jara bi mideepa uchiadait'erā pia ooit'ee. Jōmaarā Ak'ore Waibia, Tachi Ak'ore, ¿nāgata pia eperārā pia ooparik'a? ¡Awaraa pik'a wē-e! ²⁰ Jōmaarā Ak'ore Waibia, mīchi Ak'ore Waibia, ¿mia waa k'āata jaraima? Pia mi, pichi mimiapari, pia k'awa bida aji. ²¹ Pia k'inia bada perā, na ne-inaa pi-ia jōmaweda ooji pia jaradak'a, mia ma jōma k'awaamerā. ²² Jōmaarā Ak'ore Waibia, wāara pi jōmaarā k'ayaara waibiara bi. Taipa ūridooda wāara; awaraa Ak'ore Waibia pik'a wē-e. Awaraa eujādepemaarā ak'ore waibia apataarāpa maarepida p'oyaa ooda-e pia ooparik'a. ²³ Ichiaba awaraa p'uuru pidaarā wē-e pia p'uuru pidaarā jirit'erada, israelitaarak'a. Pia pi p'uuru pidaarā uchiapiji Egipto pidaarā juadeepa p'anapataadamerā pia k'inia bik'a. Ma awara āra-it'ee ne-inaa pi-ia ooji; ne-inaa eperārāpa p'oyaa oodak'aa āchi juadoopa. Mapa jōmaarāpa pi p'uuru pidaarā t'o p'anapata. Pia na eujādepemaarā āchi ak'ore waibia apataarā ome jerek'ooji pi p'uuru pidaarā naa. ²⁴ Māga ooji israelitaarā pichi p'uuru pidaarā ichita padamerā māik'aapa pi āra Ak'ore Waibia ichita pamerā.

²⁵ Jōmaarā Ak'ore Waibia, Tachi Ak'ore, ichita pia jaradak'a ooji mideepa uchiadait'erā ome. Mi pi mimiapari. Óoji pia jaradak'a. ²⁶ Māgá eperārāpa pi t'í t'o p'anadait'ee māik'aapa jaradait'ee: "¡Jōmaarā Ak'ore Waibia israelitaarā Ak'ore Waibia!" Mi, pi mimiaparipa k'inia bi pia ichita mideepa uchiadait'erā rey papimerā. ²⁷ Jōmaarā Ak'ore Waibia, israelitaarā Ak'ore Waibia, piata mimaa k'awapiji mideepa uchiadait'erā ichiaba rey padait'ee. Mapa mi, jíp'a pi mimiapari bi mīda, pīmaa nāga it'aa t'ímaa bi. ²⁸ Michi Ak'ore Waibia, pi ichita Jōmaarā Ak'ore Waibia pait'ee. Pia ichita oopari pia jaradak'a. Jaraji mi, pi mimiapari pia ooit'eeda aji. ²⁹ Mapa mi, pi mimiaparipa chupiria iidimaa bi pia mideepa uchiadait'erā bendiciamerā, māgá āchi pi jua ek'ari ichita pia p'anapataadamerā. Pi, Jōmaarā Ak'ore Waibiapa mimaa māga jaraji. Pia āra māgá bendiciak'ari, ichita āra pia p'anapataadait'eeda aji.

**David ichi eere p'anadap'edaarā ome chōode wādap'edaa
(1 Crónicas 18.1-13)**

8 ¹Ma t'ēepai Davidpa ichi eere p'anadap'edaarā ome filisteorā p'oyaajida. Māga oo jōnide Méteg Amá p'uuru jāri atajida. Maadak'āriipa israelitaarā waa p'anadak'aa pají filisteorā jua ek'ari. ²Ichiaba Davidpa ichi eere p'anadap'edaarā ome Moab eujādepemaarā p'oyaajida. Māgá chōo jōni misa, māirā soldaorā jēra beepidap'eda, cuerda chaajida. Chi teesoo ma cuerda omé uchiak'ari, peek'oopachida. Cuerda teesoo apai uchiak'ari, chok'ai bipachida. Māga oojida jōmaweda soldaorā chaa auparutamaa. T'ēepai ma Moab eujādepemaarā, chok'ai p'aneedap'edaarāpa p'arat'a tee pēipachida Davidmaa iru jua ek'ari p'aneedap'edaa perā.

³Davidpa ichi eere p'anadap'edaarā ome ichiaba p'oyaajida Sobadepema rey Rejob warra Hadad Ezer. Māgí ichi soldaorā ome Éufrates to k'ait'a wā baji ma eujādepemaarā waya ichi jua ek'ari biit'ee naawedapemak'a. ⁴Ma chōodap'edaade Davidpa ichi eerepemaarā ome atadachida Hadad Ezer jua ek'ari beerā soldaorā mil setecientos caballode wādap'edaarā māik'aapa veinte mil jīte wādap'edaarā. Ma awara āchi carreta jidiupata caballoorā jīru k'ōrak'oo wājida. Aba k'ōrada-e paji caballoorā cien carreta jidiu p'anadap'edaarā.

⁵Ma t'ēepai Damasco p'uuru ik'aawa bada eujādeepa siriorā pachejida Sobadepema rey Hadad Ezer k'aripade. Mamīda Davidpa ichi eerepemaarā ome ma siriorā veintidós mil peejida. ⁶Maap'eda Davidpa soldaorā pēiji ma Damasco eujā jīade. Māgá ma siriorā David jua ek'ari p'aneejida māik'aapa irumaa p'arat'a p'aapachida. Maapai David chōonada chaa Tachi Ak'ōrepa k'aripaji iru eere p'anadap'edaarāpa p'oyaadamerā.

⁷Hadar Ezer soldaorā p'oyaap'eda, Davidpa iru jīapatap'edaarā escudo nēedee ooda jāri ataji māik'aapa Jerusalendee ateeji. ⁸Ichiaba Davidpa Tébaj'i māik'aapa Berotay p'uurudepema net'aa broncedee ooda chok'ara jāri ataji. Ma p'uuru Hadad Ezer jua ek'ari p'anajida.

⁹Jamatdepema rey Toupa k'awaa atak'ari Davidpa rey Hadad Ezer iru soldaorā ome p'oyaada, ¹⁰ichi warra Jorán Davidmaa pēiji. Iru ome tee pēiji net'aa p'arat'adee ooda, nēedee ooda māik'aapa broncedee ooda. Salude jara pēiji māik'aapa jara pēiji ichi o-ia bi David ome, ma Hadad Ezer p'oyaada perā. Māgá o-ia baji aī naaweda ichi ma rey ome chōopachi perā. ¹¹Davidpa ma net'aa jōmaweda Tachi Ak'ōre-it'ee awara biji, awaraa net'aa nēedee ooda māik'aapa p'arat'adee ooda ome. Ichi eere p'anadap'edaarāpa ma net'aa jāri atajida jura chōodak'ari nāgí esperārā ome: ¹²Edom eujādepemaarā, Moab eujādepemaarā, amonitaarā, filisteorā, amalecitaarā māik'aapa Sobadepema Rejob warra rey Hadad Ezer eere p'anadap'edaarā ome.

¹³Maapai jōmaarāpa rey David t'o p'anapachida siriorā ome chōo bap'eda, āpītee chewādade dieciocho mil Edomdepemaarā p'oyaadap'edaa perā eujā jewedaa 'de la Sal' apatap'edaade. ¹⁴Ma t'ēepai Davidpa soldaorā pēiji Edom eujā jōmaade jīa p'anapataadamerā. Māgá Edomdepemaarā jōmaweda David jua ek'ari p'aneejida. Tachi Ak'ōrepa David k'aripa baji iru wārumaa chōo p'oyaamerā.

Poro waibiarā David jua ek'ari p'anadap'edaa (2 Samuel 20.23-26; 1 Crónicas 18.14-17)

¹⁵David Israel eujā jōmaadepema rey paji. Ichi jua ek'ari p'anadap'edaarā jōmaweda pia ak'ipachi Tachi Ak'ōrepa k'inia badak'a. ¹⁶Iru soldaorā poro

ⁱ **8.8** Ma p'uuru ichiaba t'ijarapachida Beta.

waibiarā bada Sarvia^j warra Joab paji. Ajilud warra Josafat rey secretario paji. ¹⁷Ajitob warra Sadoc māik'aapa Abiatar warra Ajimélec iru jua ek'ari p'aareerā paji. Seraías reypa oopariida p'āpari paji. ¹⁸Joyadá warra Benáias rey jiapataarā, quereteorā māik'aapa peleteorā poro waibia paji. Jōdee David warrarā ichi jua ek'ari mimiapatap'edaarā poro waibiarā paji.

Davidpa Mefiboset pia ak'i bada

- 9** ¹David jura chōo bap'eda, ichi p'uurude beeji.
 Ewari aba chi mimiapataarāmaa nāga iidiji:
 —¿Saúl éreerā at'āri paraak'ā aji, mia pia ooit'ee Jonatán k'ap'ia pari?
²Māpai iru mimiapataarāpa jara pēijida Saúl mimiapataarā poro waibia pada, Siba Davidmaa chemerā.
 Ma Siba David k'īrapite pak'āri, Davidpa iidiji:
 —¿Pik'ā aji, Siba?
 Sibapa p'anauji:
 —Rey Waibia, mida aji. Pia jara bik'a oo k'inia bida aji.
³Māpai reypa iidiji:
 —¿Sauldeepa uchiada apida baparik'ā aji, mia chupiria k'awaait'ee Tachi Ak'lōrepa k'inia bik'a?
 Māpai Sibapa p'anauji:
 —Jonatán warra aba baparida aji. Māgí jīru omeeweda chiwa bida aji.
⁴Māpai Davidpa iidiji:
 —¿Sāma bima? aji.
 Irua p'anauji:
 —Lo Debar p'uurude baparida aji, Amiel warra Maquir tede.
⁵Māpai rey Davidpa jaraji Lo Debardee wādap'eda, Amiel warra Maquir tedeepa Jonatán warra aneedamerā. ⁶Māgí Saúl äichak'e, Jonatán warra Mefiboset David k'īrapite pak'āri, bedabaidachi ichi tau biiri eujāde t'ōbairumaa ak'ipiit'ee David waawee bi.
 Māpai Davidpa iidiji:
 —¿Pi Mefibosetk'ā? aji.
 Irua p'anauji:
 —Pia jara bik'a oo k'inia bida aji.
⁷Davidpa māgaji:
 —Waaweenáaji. Pi ak'ōre Jonatán k'aurepa mia pi pia ak'i bapariit'ee. Pi ak'ōchona Saúl eujā jōma iru bada pimaa teeit'ee. Ma awara pi ichita mi ome michi mesade nek'opariit'eeda aji.
⁸Māpai Mefiboset waya bedabaidachi māik'aapa māgaji:
 —¿Sāap'eda k'īisia bima aji, mi, pi mimiapari, k'aripait'ee? Pi k'īrapite mi usa piudak'a bida aji.

^j 8.16 Sarvia rey David īpewēra paji.

⁹Mefibosetpa māga jaraji mīda, rey Davidpa Saúl mimiapataarā poro waibia pada Siba t'ipiji māik'aapa māgaji:

—Pi chipari pada āichak'ema mia tee bida aji, ne-inaa jōmaweda Sauldeerāpa iru p'anadap'edaa. ¹⁰Maperā mia nāga jara bi pia oomerā. Pi, pichi warrarā ome māik'aapa pi mimiapataarā ome ma eujāde mimiadait'ee Mefiboset pari. Net'a tau ewadak'āri, irudeerā-it'ee ia bidait'ee. Mamīda Mefiboset ichita michi mesade nek'opariit'eeda aji. (Maapai Sibapa warrarā quince māik'aapa mimiapataarā veinte iru baj.)

¹¹Māpai Sibapa reymaa p'anauji:

—Rey Waibia, jōmaweda pia mimaa jara bīk'a mia ooit'eeda aji.

Maadak'āriipa Mefiboset nek'opachi rey mesade, rey warrarāk'a.

¹²Mefibosetpa warra aba iru baj; t'ijarapachida Micaías. Sibadeerā jōmaweda mimiapachida Mefiboset pari. ¹³Mamīda Mefiboset, chi biiri omeeweda chiwa bada, Jerusalende bapachi, rey mesade nek'opachi perā.

Davidpa amonitaarā māik'aapa siriorā p'oyaada

(1 Crónicas 19.1-19)

10 ¹Ma t'ēepai amonitaarā rey Najás jai-idaaji. Iru pari chi warra Janún rey beeji. ²Davidpa k'īsiají ma rey Janunpa ichi pia auk'a ak'īt'ee iru ak'ore Najapa pia ak'idak'a. Mapa Davidpa poro waibiarā ichi jua ek'ari p'anadap'edaa Janunmaa pēiji jaranadamerā ichi t'āri p'ua nībi iru ak'ore jai-idaada k'aurepa.

Mamīda ma eperāarā amonitaarā eujāde panadak'āri, ³amonitaarā poro waibiarāpa āchi rey Janunmaa māgajida:

—Rey Waibia, ¿pia ijāa bīk'a ajida, Davidpa wāara ichi jua ek'ari p'anīirā pēiji jara chedamerā ichi t'āri p'ua nībi pi ak'ore jai-idaada k'aurepa, irua pi ak'ore pia ak'ipachi perā? ¡Māga-epi! ¡Āra pēiji-ek'a ajida, tachi p'uuru ak'īdamerā māik'aapa t'ēepai tachi jōt'aa chedamerā?

⁴Janunpa āchi pedee ijāaji. Mapa jaraji ma poro waibiarāmaa Davidpa eperāarā pēida jita atadamerā māik'aapa māirā idak'ara t'looma aba wēt'aadamerā k'īra nejasiapidait'ee. Ma awara māirā p'aru jī p'anadap'edaa jēk'oojida, ātau taawa p'aneedamerā. T'ēepai māgá āpītee pēijida.

⁵Davidpa māga k'awaa atak'āri, ichia chok'apariirā pēiji ma eperāarā k'īra chuunadamerā, āra audú k'īra nejasia p'anadap'edaa perā. Jara pēiji Jericó p'uuru de p'aneedamerā āchi idak'ara wariruta misa, maap'eda ichimaa chedamerā.

⁶Amonitaarāpa k'awaaadak'āri David āchi ome k'īrau bi, siriorā soldaorā chip'e wājida chōodamerā āchi eere: Rejob p'uuru depema māik'aapa Sobá p'uuru depema veinte mil soldaorā jite chōo nipapataarā, Macá p'uuru depema rey mil soldaorā ome māik'aapa Tob p'uuru depema

doce mil soldaorā. ⁷Davidpa māga k'awaa atak'ari, Joab israelitaarā soldaorā jōmaarā ome pēiji chōode wādamerā. ⁸Ma amonitaarā āchi p'uuru t'iupatade chip'edachida. Jōdee ma siriorā Sobá p'uurudepema, Rejob p'uurudepema māik'aapa Tob p'uurudepema soldaorā Macadepema soldaorā ome p'uuru taawa p'aneejida.

⁹Joabpa unuk'ari soldaorā erk'a para bee ichi k'īrapite māik'aapa ichi āpite, israelitaarā soldaorā pipiara bee jirit'eraji chōonadamerā ma siriorā ome. ¹⁰Maap'eda apema soldaorā biji ichi īpema Abisay jua ek'ari, āchi chōonadamerā ma amonitaarā ome. ¹¹Māga bide Joabpa Abisaymaa māgají:

—Jā siriorāpa tai p'oyaa wāruta pirā, mi k'aripanáji. Jōdee jā amonitaarāpa parā p'oyaa wāruta pirā, mia pi k'aripanait'ee.
¹²K'īsianaapáde aji. Sōcharra chōonadáma tachi p'uuru pidaarā pari māik'aapa awaraa p'uuru Tachi Ak'ore jua ek'ari p'anapataarā pari.
 ¡Tachi Ak'orepa ooipia bida aji, ichia k'īsia iru bik'a!

¹³Joab wāji ichi eere p'anadap'edaarā ome ma siriorā p'anadap'edaamaa chōode. Mamīda māirā iru naa jīchoodachida. ¹⁴Ma amonitaarāpa māga unudak'ari, āchi ichiaba jīchook'oodachida Abisay eere p'anadap'edaarā naa māik'aapa t'iuk'oodachida āchi p'uurude. Maperā Joab israelitaarā soldaorā ome āpitez wājida Jerusalendee.

¹⁵Siriorāpa k'awaadak'ari israelitaarāpa āchi p'oyaadap'edaa, waya chip'edachida. ¹⁶Rey Hadad Ezerpa jara pēiji siriorā Éufrates to k'īraik'a eere p'anapatap'edaarāpa k'aripa chedamerā. Māgá māirā Jelandee chejida. Āchi poro waibia Sobac paji. Iru rey Hadad Ezer soldaorā jōmaweda poro waibia paji.

¹⁷Davidpa māirā chip'edap'edaa k'awaa atak'ari, ichia israelitaarā soldaorā jōmaweda chip'e ataji māik'aapa Jordán to sīadap'eda, panajida Jelande. Mama ma siriorā ome chōomaa p'aneejida. ¹⁸Mamīda chōo p'anadap'eda, ma siriorā jīchoodachida israelitaarā naa, David eere p'anadap'edaarāpa peedap'edaa perā āchi eerepema soldaorā cuarenta mil caballode wādap'edaarā māik'aapa setecientos carretade wādap'edaarā. Ma awara siriorā soldaorā poro waibia Sobac sudap'eda, mama piuji. ¹⁹Rey Hadad Ezer eerepema reyrā chip'edap'edaarāpa māga k'awaa atadak'ari, israelitaarā ome waa chōo k'iniada-e paji māik'aapa āra ome pedeejida chōoda-ee p'anapataadait'ee. Māgá David jua ek'ari p'aneejida.

Maadak'ariipa siriorāpa amonitaarā waa k'aripada-e paji.

Davidpa p'ek'au k'achia ooda

11 ¹K'oijara wāyaap'eda, reyrā jura chōode uchiapataadak'ari, Davidpa pēiji ichi soldaorā poro waibia Joab, awaraa poro waibiarā māik'aapa israelitaarā soldaorā jōmaweda amonitaarā ome

chōonadamerā. Māgá chōonadak'āri, amonitaarā jōpi wājida māik'aapa āchi p'uuru Rabá wap'ira atajida nīdait'ee ma p'uurudepemaarā jarra orutamaa. Māgá chōo jōnide David Jerusalende beeji.

²Ewari aba k'ewara David ii bap'eda, ichi camadeepa p'irabaiji māik'aapa ichi palaciodepema terrazadee wāji. Mama bide mamaik'aapa unuji wēra k'īra wāree k'uimaa bi. ³Davidpa iru ak'i bap'eda, chi mimiapari pēiji iidinamerā k'aita ma wēra. Māpai chi mimiaparipa jara cheji ma wēra t'ījarapata Betsabé. Iru Elián k'au māik'aapa hitita Urías wērada aji. ⁴Ma wēra ewaapai bi k'ayaa wāyaap'eda bada perā, k'uimaa bají ooit'ee Tachi Ak'ōre ley p'ādade jara bik'a. Davidpa ma wēra k'īra wāree unuda perā, atapiji. Aneedak'āri, iru ome k'āiji. Maap'eda Betsabé ichi temaa wāji.

⁵Ma t'ēepai ma wēra biak'oo beeji. Mapa irua Davidmaa māga jara pēiji. ⁶Davidpa made k'īsiap'eda, Joabmaa jara pēiji ma hitita Urías ichimaa pēimerā āchi chōo p'anadap'edaamāipi. Māpai Joabpa māga ooji. ⁷Urías pak'āri, Davidpa iidiji Joab māik'aapa soldaorā pari māik'aapa sāga wāda āchi chōo p'anadap'edaa ome.

⁸T'ēepai Davidpa irumaa jaraji:

—Pichi temaa wāji māik'aapa biiri siipáde aji.^k

Urías palaciodeepa uchiak'āri, reypa irumaa chik'o pia tee pēiji.

⁹Mamīda Urías ichi temaa wā-e pají. K'āi beeji palacio t'īupatamāi rey te jīapataarā ome.

¹⁰Ai norema Davidmaa māga nepiridak'āri, irua Urías t'īpiji māik'aapa iidiji:

—¿Sāap'eda pichi temaa wā-e pajima? aji. ¿Chōodeepa chep'eda, sē-e bik'ā? aji.

¹¹Uriapa p'anauji:

—Tachi Ak'ōre baaltek'a bi, Israeldepema soldaorā māik'aapa Judadepema soldaorā te pak'uru juadee oodade p'ani. Ma awara mi poro waibia, Joab awaraa soldaorā poro waibiarā ome p'uuru taawa k'āi p'ani. Māga bide, pia-e bi mi wāmerā mīchi temaa nek'ode, ne-inaa tote māik'aapa k'āide mīchi wēra ome. ¡Pi chok'ai bide māga oo-edá! aji.

¹²Māpai Davidpa māgaji:

—Idi at'āri béeji. Nu pi chōo p'anima pēiit'eeda aji.

Māgá Urías beeji Jerusalende aī norema paru misa. ¹³Ma p'ārik'ua Davidpa Uriamaa jaraji ichi ome nek'omerā māik'aapa it'ua to chemerā. Māgá it'uapa iru piupit'ají. Mamīda k'āinak'āri, ichi temaa wāi k'āyaara, waya k'āinaji rey te jīapataarā k'āipatap'edaamāi.

¹⁴Ai norema Davidpa k'art'a p'āji Joabmaa māik'aapa Urías ome tee pēiji. ¹⁵Ma k'art'ade nāga jara bají: “Urías pēiji naapiara chōode

^k **11.8** Māga jarak'āri, jara k'inia bají Urías ichi wēra ome k'āimerā.

uchiapataarā ome. Māpai audú chōomaa p'aneedak'āri, ituaba atabaibëidapáde aji, amonitaarāpa peet'aadamerā."

¹⁶ Māgá Joabpa ichi soldaorā ome amonitaarā p'uuru wap'ira atarutade, Urías pëiji amonitaarā soldaorā sōcharra p'anadap'edaarāmaa. ¹⁷ Māpai ma p'uurudepemaarā ãra ome chōode uchiadak'āri, Israeldepema soldaorā poro waibiarā ūk'uru peek'ojojida. Ma hitita Urías jida auk'a piuji.

¹⁸ Maap'eda Joabpa ma chōodap'edaadé Davidmaa jara pëiji. ¹⁹ Nāga jaraji chi chok'a pëiit'ee badamaa:

—Mía jara pëiru jōmaweda reymaa jarak'āri, ²⁰ rey k'íraudariit'ee na chōoda atuadap'edaa perā māik'aapa iidii: “¿Sāap'eda audú k'ait'a wājidama ma p'uuru wap'ira atadak'āri? ¿K'awada-e p'anik'ā ãrapa muralladeepa net'aa bat'apata? ²¹ ¿Māgá ooji-e pajik'ā ai, Tebes p'uuru t'īak'au bada muralladeepa wērapa Yerubaal warra Abimélec k'ūrumapa peek'āri? ¿Sāap'eda audú k'ait'a wājidama?” ai. Māga iidiru pīrā, pīa nāga p'anauipia bida aji. “Ichiaba piuji pī juu ek'ari mimia bada, ma hitita Urías.”

²² Māpai ma chok'a pëida Davidmaa wāji. Panak'āri, jōma jaraji Joabpa jarapidak'a.

²³ Māpai ma jara chedapa māgaji:

—Soldaorā chok'ara p'uurudeepa chedap'edaarāpa tai p'oyaa wājidada aji. Mamīda chō jōnipa taipa ãchi wāpijida ãchi p'uuru t'īupatadee.

²⁴ Rey Waibia, māga nīde, murallade p'anadap'edaarāpa ematrima trimaa p'aneejida pī soldaorāmaa. Māgá tai poro waibiarā ūk'uru piujida, hitita Urías paara.

²⁵ Davidpa māga ūrik'āri, p'anauji:

—Joabmaa jaráji audú k'ísiianaamerā ma soldaorā piudap'edaa k'aurepa. Māga p'asapari jura chōodak'āri. Ma awara jaráji ma p'uurudepemaarā ome chōodamerā ãra jōrutamaa. Irumaa pedee pīa jarapáde aji, t'āri o-ī-īa beemerā.

²⁶ Ma t'ēepai Urías wērapa k'awaa atak'āri chi imik'ira piuda, iru-it'ee chi-iaji. ²⁷ Iru chi-iada t'ēepai Davidpa ichi palaciode aneepiji. Māgá ichi wēra papiji. Ma wēra ome warra ooji. Mamīda Tachi Ak'ōrepa David pīa ak'i-e paji, irua māgá k'achia ooda k'aurepa.

Tachi Ak'ōre pedee jarapari Natana Natanpa Davidmaa jarada

12 ¹Tachi Ak'ōre David ome k'írau bada perā, ichi pedee jarapari Natán pëiji Davidmaa.

Natán David k'írapite panak'āri, nāga nepiriji:

—P'uuru abaade eperā omé p'anapachida. Aba p'arat'ara bapachi; jōdee chi apema chupiria bapachi. ² Ma p'arat'ara bipa oveja māik'aapa p'ak'a chok'ara iru bají. ³ Mamīda ma chupiria chipa oveja wēra chak'e a-

pai iru baji. Ma oveja chak'e neto atap'eda, auk'a warí wáji ichi warrarā ome. Ichi chik'o k'orudepema k'opipachi mäik'aapa ichi vasode topipachi. Ma awara ma oveja chak'e ichi ik'aawa k'äipipachi. K'inia iru bapachi ichi k'auk'a. ⁴Ewari aba awaraa eperā p'asia cheji ma p'arat'ara bimaa. Mamída ma p'arat'ara badapa ichi ne-animal pee k'inia-e paji k'opii't'ee ma p'asia chedamaa. Ma k'ayaara ma chupiria chi oveja wéra chak'e jāri atap'eda, peeji k'opii't'ee ma p'asia chedamaa.

⁵Davidpa mäga ürik'ari, audú k'iraudachi ma p'arat'ara bipa mäga ooda perā mäik'aapa Natanmaa mägaji:

—Tachi Ak'ore k'irapite mia juraa bi: ¡Chi mäga ooda piuipia bida! aji.
⁶¡Ma awara ma oveja peeda pari waa k'imari teeipia bida aji, chiparimaa, iru chupiria k'awa-e pada perā!

⁷Mäpai Natanpa Davidmaa mägaji:

—¡Pida aji, ma p'arat'ara bi! Israelitaarā Ak'ore Waibiapa pimaa nága jara bi: “Mia pi jirit'eraji israelitaarā rey pamerā mäik'aapa pi Saúl juadeepa uchiapipachi. ⁸Iru pi poro waibia paji mīda, mia pimaa iru palacio mäik'aapa iru wéraarā teeji. Ma awara mia israelitaarā mäik'aapa Judá éreerädepemaarā pi juu ek'ari biji. Pi-it'ee at'ari faltada paara, mia pimaa net'aa chok'araara teek'aji. ⁹¿Sääp'eda oojima ne-inaa audú k'achia bi, pia hitita Urías amonitaarāmaa peepik'ari iru wéra pichi-it'ee atait'ee? ¿Sääp'eda mi ley mägá yiaraa iru bajima? aji. ¹⁰Mägá pia mi yiaraa iru bada perā ma hitita Urías wéra atak'ari pichi wéra papii't'ee, pichideerā ük'uru ichita piu k'achia piudait'ee. ¹¹Mi, Jõmaarā Ak'ore Waibiapa nága jara bi: ‘Pichideerāpa pimaa ne-inaa k'achia oodait'ee, mia áramaa mäga oopiit'ee perā. Pi k'irapite mia pichi wéraarā jāri atait'ee mäik'aapa teeit'ee awaraa israelitamaa. Ästaawa, awaraarā taide mägí pi wéraarā ome k'äit'ee. ¹²Pia ma k'achia ook'ari, merä ooji. Mamída mia pimaa ma k'achia ooit'eeda aji, ästaawa, israelitaarā taide.’”

¹³Davidpa mäga ürik'ari, Natanmaa nága jaraji:

—¡Tachi Ak'ore k'irapite mia p'ek'au k'achia oojida! aji.

Natanpa p'anauji:

—Tachi Ak'orepa pia p'ek'au k'achia ooda áyaa biji. Ma k'aurepa pi piu-edo aji. ¹⁴Mamída pi warra ewaa t'oda jai-idaait'eeda aji, pia mägá Tachi Ak'ore k'irapite ma k'achia ooda perā.

¹⁵Natanpa mäga jarap'eda, ichi temaa wáji. Ma t'ëepai Tachi Ak'orepa k'ayaapiji ma warra chai Davidpa ooda Urías wéra ome. Mägá ma warra chai juak'aya níbeeji. ¹⁶Mäga bide Davidpa Tachi Ak'oremaa chupiria iidipachi chi warra chai pari. Nek'ok'aa paji mäik'aapa t'äri p'uapa p'ärík'ua te jāde jéra beepachi. ¹⁷Iru mimiapataarā poro waibiarápa enenee jõnajida iru p'irabaimerā. Mamída irua mäga oo k'iniak'aa paji. Ichiaiba ãra ome nek'ok'aa paji.

¹⁸K'äima siete wáyaap'eda, chi warra chai jai-idaaji. David mimiapataarā poro waibiarápa waawee p'anajida irumaa jaradait'ee,

audú t'āri p'ua nībeej jīak'aapa. K'īsiajida: "Chi warra at'āri chok'ai bide, irua tachi pedee ūri k'iniak'aa paji pīrā, īrá ḥsāgā jaradaima chi warra jai-idaada? ḥK'awada-e k'āare ne-inaa irua pariatua ooi!"

¹⁹Mamīda Davidpa unuk'āri āchi o sausauwaa pedeemaa p'ani, k'awaajji chi warra chai jai-idaada. Mapa āchimaa iidiji:

—¿Warra chai jai-idaajik'ā? aji.

Āchia p'anaujida:

—Jai-idaajida ajida.

²⁰Māpai David te jādeepa p'irabaidachi. K'uip'eda, k'era p'uriji, p'aru pia jī beeji māik'aapa t'ūji Tachi Ak'ōre ome unupata tede it'aa t'it'ee. T'ēepai, ichi temaa wājī māik'aapa chik'o iidiji. Māpai nek'oji.

²¹Iru ek'ari beerāpa māga unudak'āri, irumaa iidijida:

—Rey Waibia, ḥpia k'āata oomaa bima? ajida. Pi warra chai at'āri chok'ai bak'āri, pi nek'ok'aa paji māik'aapa iru-it'ee jēepachi. Mamīda īrá iru jai-idaak'āri, ḥpi p'irabaiji māik'aapa nek'oji!

²²Davidpa p'anauji:

—Mi warra chok'ai bak'āri, mi nek'ok'aa paji māik'aapa jēepachi, k'īsia bada perā Tachi Ak'ōrepa mi chupiria k'awaai māik'aapa mi warra chok'ai bii. ²³Mamīda īrá iru jai-idaa bairā, ḥk'āare-it'ee mi nek'o-ee baima? Māga oo bipa mia iru p'oyaah chok'aipi-e. Mi iru bimaa wāit'ee. Mamīda iru waa che-edaa aji, mi ome bade.

Salomón t'oda

²⁴Chi warra jai-idaada t'ēepai, Davidpa chi wēra Betsabé t'āri o-ī-īapiji. Ma t'ēepai iru ome k'āiji. Maap'eda irua imik'īra warra t'oji. Davidpa t'ī biji Salomón.^l Tachi Ak'ōrepa ma warra k'inia iru bají. ²⁵Māga jara pēiji Davidmaa iru pedee jarapari, Natán k'ap'ia. Māpai Davidpa ma warra chai ichiaba t'ī biji Jedidías.^m

Davidpa amonitaarā p'uuru waibia Rabá p'oyaada (1 Crónicas 20.1-3)

²⁶Maapai Joab chōomaa baji amonitaarā p'uuru waibia Rabade. Māpema rey baparimāi murallapa t'iak'au bada p'oyaak'āri, ²⁷Joabpa ichia chok'apariirā Davidmaa pēiji nāga jaradamerā: "Mi Rabá p'uuru depemaarā ome chōomaa bide āchi rey baparimāi māik'aapa āchi pania t'ipatamāi jāri atajida aji. ²⁸Maperā Michi Rey Waibia, soldaorā awaraarā chip'e atap'eda, na p'uuru depemaarā ome chōo chéti māik'aapa āchi p'uuru jāri atáti. Maa-e pīrā miata na p'uuru p'oyaait'ee māik'aapa michi t'īta na p'uuru depemaarā bīyada" aji.

^l 12.24 Hebreo pedeede Salomón jara k'inia bi 'k'āiwee bi'. ^m 12.25 Hebreo pedeede Jedidías jara k'inia bi "Tachi Ak'ōrepa k'inia iru bi".

²⁹ Aramágá Davidpa ichi soldaorā chip'e ataji mäik'aapa Rabá p'uurudee wāji. Ma p'uurudepemaarā ome chōonadap'eda, p'oyaajida. ³⁰ Mäpai ma p'uurudepema rey poro jīra jāri atadap'eda, David porode jī bijida. Ma poro jīra nēedee ooda paji. Māu pi-ia iru baji mäik'aapa chi chik'ia treinta y tres kilo baji. Ma awara Davidpa p'e ataji ne-inaa pia chok'ara ma p'uurude unudap'edaa. ³¹ Eperāarā at'āri ma p'uurude p'aneedap'edaarā mamäik'aapa ãyaa ateedap'eda, mimiapijida serruchopa, jāit'epa mäik'aapa chaarapa. Ichiaba mäirāmaa ladrillo oopijida. Mäga oojida amonitaarā p'uuru p'oyaadap'edaa chaa. Amonitaarā p'oyaadap'eda, David ichi soldaorā ome waya Jerusalendee wāji.

David warra Amnonpa k'achia ooda

13 ¹ David warra Absalonpa īpewēra k'īra wāree iru baji. Mägí awēra t'ījarapachida Tamar. David warra naapema Amnón āchi īpema paji āchi ak'ore David eereepa. Ma Amnonpa Tamar k'inia baji. ² Mamída Tamar waide īmik'īra ome k'āi-e bada perā, iru pia ak'ipachida. Maperā Amnonpa iru p'oyaa ata-e paji mäik'aapa irude audú k'īisia nībipa Amnón k'ayaadachi. ³ Maapai Amnonpa k'ōp'āyo aba iru baji; t'ījarapatap'edaa Jonadab. Mägí David īpema Simá warra paji. Jonadab ik'awaa baji.

⁴ Ewari aba Jonadabpa Amnonmaa iidiji:

—Rey warra, ¿sāga nībima? aji. ¿Sāap'eda ewari chaa pi k'īra pia-eera baparima? ¿Mimaa jara-ek'ā? aji.

Amnonpa p'anauji:

—Mi īpema Absalón īpewēra Tamar michi-it'ee k'inia bida aji.

⁵ Mäpai Jonadabpa nāga ūraaji:

—Camade k'ayaa pik'a beepáde aji. Mäpai pi ak'orepa pi ak'i chek'āri, chupiria iidiji pi īpewēra Tamar pēimerā pi k'aripade. Ma awara jaráji chi awērapa chik'o pia chuumerā pi k'īrapite mäik'aapa pimaa tawamerā. “Irua mimaa chik'o teeruta k'oit'eeda” apáde aji.

⁶ Mägá Amnón ichi camade k'ayaa pik'a jēra beeji.

Mäpai reypa ak'inak'āri, Amnonpa mägaji:

—Mi chupiria k'awaapáde aji. Mía k'inia bi mi īpewēra Tamar chemerā mi k'īrapite pan omé oode mäik'aapa iruata ma pan mimaa teemerā.

⁷ Mäpai Davidpa Tamarmaa jara pēiji ichi k'īrapite chemerā. Pak'āri, mägaji:

—Chupiria k'awáaji mäik'aapa wāpáde aji, pi īpema Amnón temaa nejooode iru-it'ee.

⁸ Aramágá Tamar chi īpema Amnón temaa wāji. Ará panak'āri, ununaji Amnón ichi camade jēra bi. Mäpai Tamarpa iru k'īrapite pan masa oop'eda, pan īpimaa beeji. ⁹ Chi pan aupak'āri, Tamarpa p'arat'ude p'e atap'eda, Amnonmaa teeji. Mamída irua k'o k'inia-e paji. Mäpai

Amnonpa jaraji mimiapataarā arii p'anadap'edaa jōmaweda taawaa wādamerā.

10 Ituuba p'aneedak'āri, irua Tamarmaa māgaji:

—Ma pan mi jéra bimaa aneepáde aji, māik'aapa pichi juapa mimaa k'opi chepáde aji.

Aramāgá Tamarpa ma pan ateeji Amnón badamaa.

11 Mamīda iru k'ait'a pak'āri ma pan k'opiit'ee, Amnonpa iru jita ataji māik'aapa māgaji:

—Ipewēra, mi ome k'āipáde aji.

12 Tamarpa p'anauji:

—¡Michi ipema, mia māga oo-epi! Mi k'ira nejasiapináaji. Israel eujāde māgá oodak'aapi. ¡Māgee ne-inaa k'achia oonaapáde! aji. 13 Pia māga ooru pirā, ¿mia sāgá k'ira nejasia chooyama? aji. Ma awara jōmaarāpa pi āpite k'achia pedeedayada aji, k'isia k'awa-ee bi āpite pedeepatak'a. Mia chupiria iidi bi pi rey ome pedeemerā. Irua tachi miak'āipiyada aji.

14 Mamīda Amnonpa ūri k'inia-e paji. Iru Tamar k'āyaara juataura bada perā, iru jita atap'eda, k'iniaamaa bide iru ome k'ajii. 15 Mamīda māga ooda t'ēepai, Amnonpa Tamar k'ira unuamaa iru beeji. Audupiara k'ira unuamaa iru bajji naawedapema k'inia iru bada k'āyaara. Mapa māgaji:

—P'irabáiji māik'aapa wāpáde aji.

16 Mamīda Tamarpa p'anauji:

—¡Michi ipema, namāik'aapa mi jērenaapáde! aji. ¡Māga ooru pirā, audupiara k'achia ooit'eeda aji, pia mi ome ooda k'āyaara!

Mamīda Amnonpa ūri k'inia-e paji. 17 Ma k'āyaara ichi mimiapari t'i atap'eda, māgaji:

—Na wēra namāik'aapa taawaa jēret'āaji! ¡Maap'eda puerta pia jia bipáde! aji.

18 Aramāgá ma mimiaparipa tedeepa taawaa jēret'ajii. Maap'eda chi puerta pia jia biji. Tamar p'aru teesoo pia jí bajji, rey k'aurā miak'āida-e p'aniirāpa ichita māgee p'aru jīpatap'edaa perā. 19 Tamar ma tedeepa uchiak'āri, it'abarre p'ora it'aa p'oji ichi poro īri māik'aapa ma p'aru pia jí bada jēt'ajii, ma awara ichi jua poro īri atap'eda, ode jēe wāji.

20 Chi ipema Absalonpa iru māgá unuk'āri, iidiji:

—¿Pi ipema Amnónpata pi nāga oojik'ā? aji. Michi ipewēra, maarepida jaranáaji, iru pi ipema perā. Audú k'isiaanaapáde aji, ma p'asadade.

Māgá Tamar chi ipema Absalón tede beeji, Amnonpa iru k'inia-e pada perā.

21 Rey Davidpa ma p'asada k'awaa atak'āri, audú k'iraudachi. Mamīda Amnón miapi-e paji, chi warra naapema pada perā māik'aapa iru audú k'inia iru bada perā. 22 Amnonpa māga ooji mīda, Absalonpa irumaa maarepida jara-e paji. Mamīda ichi t'āridepai Amnón k'ira unuamaa iru beeji chi ipewēra ome māga ooda perā.

Absalón k'ira jō–ee bada Amnón ome

²³ Año omé wāyaap'eda, Absalón mimiapataarāpa ichi ovejaarā k'ara t'iimaa p'anajida Baal Jazorde, Efraindeepa uchiadap'edaarā eujā k'ait'a. Mama p'anide Absalonpa fiesta ooji. Mapa rey warrarā jōmaweda t'i pēiji.

²⁴ Ma awara ichi ak'ore, rey Davidmaa wāji māik'aapa māgaji:

—Michi Rey Waibia, mi pi mimiapari. Mi mimiapataarāpa mi ovejaarā k'ara t'iimaa p'anida aji. Fiesta oodait'ee. Mapa Michi Rey Waibia, mia k'inia bi pi, poro waibiarā pi juu ek'ari beerā ome chedamerā.

²⁵ Mamīda Davidpa p'anaujī;

—Warra, tai jōmaweda p'oyaa wāda–eda aji, pi–it'ee audú ūpia bait'ee perā jōmaweda wāruta pirā.

Absalonpa audú edek'aji mīda, rey wā k'inia–e paji. Jīp'a Absalonmaa pedee pia jaraji.

²⁶ Māpai Absalonpa māgaji:

—Michi Rey Waibia, pi wā–e perā, ¿sāap'eda mi ūpema Amnón pēima? aji.

Māpai reypa iidiji:

—¿Sāap'eda k'inia bima aji, Amnón pi ome wāmerā?

²⁷ Mamīda Absalonpa audú māga jara nībipa, reypa pēiji Amnón, chi warrarā awaraarā paara Absalón ome.

Ai naaweda Absalonpa chik'o pia joopiji rey mesade iru p'anapatak'a.

²⁸ Māga nīde ichi mimiapataarāmaa jaraji:

—Amnón pia ak'ipadapáde aji. Vinopa piu wāk'ari, mia jarait'ee peedamerā. Waawee–ee māga óoti, miata māga oopi bairā. Sōcharra p'anadapáde aji.

²⁹ Absalonpa jaradak'a chi mimiapataarāpa Amnón peet'aajida. Māpai apemaarā rey warrarā āchi mulade bataudap'eda, jīchoodachida.

³⁰ Ara at'ari ode wādade eperāarāpa Davidmaa pariatua nepirinajida Absalonpa iru warrarā jōmaweda peek'ooda. ³¹ Davidpa māga ūrik'ari, chi p'aru jēt'aaji māik'aapa t'ari p'uapa te jāde jēra beeji. Ichi ak'ipataarā arii p'anadap'edaarāpa ichiaba āchi p'aru jēt'aajida.

³² Mamīda David ūpema Simá warra Jonadabpa Davidmaa māgaji:

—Rey Waibia, k'isianáaji pi warrarā jōmaweda peedap'edaa. Amnón aupai peejida. Absalonpa iru māgá peet'aait'ee k'isia iru baji, chi ūpewéra Tamarmaa k'achia oodak'āriipa. ³³ Maperā Rey Waibia, ijāanáají pi warrarā jōmaweda piujida. Amnón aupaita piujida aji.

³⁴ Absalón jirabodoru misa ma fiesta oo p'anadap'edaamāiipa, k'utrāa rey jīa badapa unuji eperāarā cheruta Joronayin ode; ma o ee bide bi. Māga unuk'ari, ma jiaparipa reymaa jaranaji.

³⁵ Māpai Jonadabpa reymaa māgaji:

—Rey Waibia, pi warrarā cherutada aji, mi, pi mimiaparipa jaradak'a.

³⁶ Jonadab pedee aupak'āri, rey warrarā pachejida. Jēe chejida āchi īpema piuda–it'ee. Rey chi ak'ipataarā ome auk'a audú jēejida.

³⁷⁻³⁸ Māimisa Absalón jirabodoji Amiud warra rey Talmay bimaa Guesur eujāde. Mama beeji año öpee. Ewari chaa David jēepachi chi warra Amnon–it'ee. ³⁹ Mamīda māgá chi–ia bap'eda, t'āri o–ī–ia beek'āri, chi warra Absalón unu k'inia nībeeji.

Joab Absalón ome pedeeda

14 ¹Sarvia warra Joabpa k'awaji rey David audú k'īsia nībada ichi warra Absalón pari. ²Mapa Tecoa p'uurudepema wēra ik'awaa bada t'ī pēiji. Joabpa irumaa māgaji:

—Seewata nāga óoji. Chi–iadak'āri p'aru jīpata jī bēeji māik'aapa k'era p'urunaáji p'ētrāapa ooparik'a taarā chi–iak'āri. ³Maap'eda reymaa wāji māik'aapa mia jarateeruk'a jarapáde aji.

T'ēepai Joabpa pedee jaraji ma wērapa māga jaranamerā.

⁴ Maap'eda ma Tecoadepema wēra reymaa wāji. Rey k'īrapite panak'āri, bedabaidachi ichi tau biiri te jāde t'ōbairumaa, māgá ak'ipiit'ee ichia rey waawee bi. Māpai māgaji:

—¡Rey Waibia, mi chupiria k'awaapáde! aji.

⁵ Māpai reypa iidiji:

—¿Sāga nībima? aji.

Irua p'anauji:

—Mi p'ētrāapi. Mi chupiria k'iri. Mi imik'ira piujida aji. ⁶ Michi Rey Waibia, mi, pí mimiaparipa warrarā omeepai iru bajida aji. Āra mēe nidade chōodachida. Mama eperā apida wē–e pada perā māga oopinaadamerā, abaapa chi īpema peet'aaji. ⁷Írá mi ēreerā jōmaarāpa mi, pí mimiapari, k'iraunuamaa iru p'ani māik'aapa ārapa k'inia p'ani mia mi warra āramaa teemerā, peet'aadait'ee perā irua ichi īpema peeda k'aurepa. Mamīda mia māga ooru pirā, warra apida wēe beeit'ee mi k'aripamerā māik'aapa mi imik'irapa net'aa atabēida jīamerā. Ma awara Israel eujāde mi imik'ira t'ī waa k'irāpada–e pait'eeda aji.

⁸ Māpai reypa ma wēramaa māgaji:

—Pichi temaa wāpáde aji. Mia mi ek'ari p'aniirāmaa jarait'eeda aji, pí k'aripadamerā.

⁹ Ma Tecoadepema wērapa p'anauji:

—Rey Waibia, iididak'āri sāap'eda mi warra ome ooda–e pají Tachi Ak'ōre leyde jara bik'a, mi k'aurepa adaipia bi maa–e pirā mi ak'ōre tedepemaa k'aurepa. Michi rey, pí k'aurepa adaik'araa bida aji.

¹⁰ Māpai reypa p'anauji:

—Apidaapa pí imiateeru pirā, mīmaa anéeji. Māgá pí waa joreeda–e pait'eeda aji.

¹¹ Mamīda ma wērapa māgaji:

—Rey Waibia, mi chupiria k'awaapáde aji. ¡Iidíji pichi Ak'ore Waibia, Tachi Ak'oremaa mi éreerädepema, chi mi warra pee k'inia bipa irua k'achia ooda pari, mäga oonaamerä mi warra ome!

Mäpai reypa mägaji:

—Tachi Ak'ore ichita chok'ai bi k'irapite mia juraa bi: ¡pi warra porodeepa puda k'äu apida baai-e pait'ee!

¹² Mäpai ma wërapa mägaji:

—Rey Waibia, mi pi mimiapari. Mi chupiria k'awáaji mäik'aapa mimaa pedee awaraa jarapiji.

Reypa mägaji:

—Pedeepáde aji.

¹³ Mäpai ma wërapa iidiji:

—Rey Waibia, mi éreeräpa mimaa oo k'inia p'anik'a, mäga pik'a pia oomaa bi Tachi Ak'ore p'uuru pidaarämaa. Årapa mi warra pee k'inia p'ani apida beenaamerä chi ak'ore net'aa jïait'ee. Mäga pik'a piata pi warra chepi-e irua pi mimiade beemerä mäik'aapa israelitaarä ak'ipariimerä. Pi k'aurépata mäga p'asa-e pait'ee. ¹⁴ Tachi jõmaweda piudait'ee. Pania eujä ïri weedaik'ari, p'oyaa waa joi atadak'aa. Tachi Ak'orepa piudap'edaarä chok'aipi-e bi mïda, reypa ichi warra t'imipi chepii. ¹⁵ Rey Waibia, mia pimaa ma pedee jara cheji eperääräpa mi p'erapidap'edaa perä. Maperä mi, pi mimiapari pi ome pedee cheji, pia ooi jïak'aapa mia iidi bik'a. ¹⁶ Rey Waibia, pia mi pedee ûriru pirä, mi, mi warra ome k'aripai tai pee k'inia bi juadeepa, ma eperäpa tai uchiapi k'inia bairä Tachi Ak'orepa teeda eujädeepa. ¹⁷ Rey Waibia, mi, pi mimiaparipa k'isiasi pia pedee jara bi k'aurepa mi k'äiwee beeit'ee, pia k'awa bairä k'ääre ne-inaata pia bi mäik'aapa k'ääre ne-inaata k'achia bi, it'aripema angelpa k'awaparik'a. ¡Mia k'inia bi Tachi Ak'ore, pi Ak'ore Waibiapa pi k'aripamerä!

¹⁸ Mäpai reypa ma wëramaa mägaji:

—Mia pimaa ne-inaa iidiit'eeda aji. K'inia bïda aji, pia wäarata jaramerä.

Ma wërapa p'anauji:

—Rey Waibia, pedeepáde aji.

¹⁹ Mäpai reypa iidiji:

—¿Joábpata pimaa na nepira jarapiji-ek'ä? aji.

Wërapa p'anauji:

—Rey Waibia, pi k'irapite mia juraa bi pia jara bi wäarada aji.

Wäara pi juek'ari mimiapari Joabpa mi namaa pëiji. Iruata mi, pi mimiaparima, jarapiji jõmaweda mia pimaa et'ewa jarada. ²⁰ Irua mäga ooji pi k'isia awara atamerä pi warra ome. Rey Waibia, wäara pi it'aripema angelk'a bi, pia k'awa bairä ne-inaa jöma na eujäde p'asapari.

²¹ Ma t'ëepai rey Davidpa Joab t'l'i atap'eda, mägaji:

—Pia k'inia bik'a ooit'eeda aji. K'ūtrāa Absalón atanapáde aji.

²² Joabpa mäga ūrik'āri, rey k'īrapite bedabaidachi tau biiri te jāde t'ōbairumaa. Mäga ooji ak'ipiit'ee rey waawee bi. Mäpai reymaa pedee pia jarap'eda, mägaji:

—Michi Rey Waibia, īrata mia k'awa bi pia mi pia ak'ipari, ooit'ee perā mia ūraadak'a pia oomerā.

²³ Mäpai Joab Guesurdee wāji Absalón atade mäik'aapa Jerusalendee aneeji. ²⁴ Mamida ai naaweda reypa Joabmaa nāga jaraji: “Ichi temaa ateepáde aji, mi k'īrapite anee–ee.” Joabpa mäga ooji. Absalón jīp'a ichi temaa wāji, rey unu–ee.

²⁵ Israel eujā jōmaade imik'īra k'ap'ia pia, k'īra wāree wē–e paji Absalonk'a. Maperā jōmaarāpa iru t'o p'anapachida. Iru biirideepa porosāude parumaa maarepida ne–innaa k'achia wēe baji. ²⁶ Año chaa chi puda t'īhipachi, pudara bada perā. Chi puda t'iidak'āri, chi chik'ia kilo omé uchiapachi. ²⁷ Absalonpa iru baji warrarā ūpee mäik'aapa k'au aba, t'ījarapatap'edaa Tamar. Ma k'au k'īra wāree baji.

²⁸ Absalón aňo omé Jerusalende baji, rey k'īrapite maarepida wā–ee.

²⁹ Maperā Absalonpa Joabmaa jara pēida omé jara pēiji ichimaa wāmerā pedeede, reymaa pēi k'inia bada perā ichi pari. Mamida Joab wāk'aa paji.

³⁰ Maperā Absalonpa chi mimiapataarāmaa nāga jaraji:

—Joabpa ichi eujā mi eujā ik'aawa bide cebada uu iru bida aji. ¡Mamaa wāti mäik'aapa chi cebada paat'aadapáde! aji.

Chi mimiapataarā wādap'eda, mäga oojida.

³¹ Joabpa k'awaa atak'āri, aramata wāji Absalón temaa mäik'aapa iidiji:

—¿Sāap'eda pi mimiapataarāpa mi ne–uu paat'aajidama? aji.

³² Absalonpa p'anauji:

—Mia jara pēijida aji, pi chemerā. Mia pi pēiit'ee paji reymaa mi pari pedeede. K'inia baji pia irumaa nāga jaranamerā: “Pari mi cheji Guesur eujādeepla. Piara bak'aji mi mama beeda paara.” īrá mia rey unu k'inia bi. Irua k'īsia bi pirā mia ne–innaa k'achia ooji, mägara irua mi peeipia bida aji.

³³ Mäpai Joabpa reymaa mäga jaranaji. Reypa mäga ūrik'āri, Absalón t'ī pēiji. Absalón rey k'īrapite pak'āri, bedabaidachi tau biiri te jāde t'ōbairumaa. Mäpai rey Davidpa chi warra k'īra it'aaji.

Absalonpa chi ak'ōre mimia jāri ata k'inia bada

15 ¹Taarā pak'āri, Absalonpa carreta caballo ome ataji aide nipait'ee. Ma awara imik'īraarā cincuenta chip'e ataji ichi k'ap'ia jīadamerā mäik'aapa ichi wārumaa naa p'iradamerā. ²Ewari chaa p'irabaik'āri, Jerusalén p'uuru t'īupatamāi bainñ banapachi. Mägá eperāarā chedak'āri āchi nepira reymaa jaradait'ee, p'uurude t'īudai naaweda, Absalonpa iidipachi: “¿Parā sāpemáarāma?” apachi.

P'anaudak'āri Israeldeepa uchiada ēreerādepema, ³ irua nāga jarapachi: “Wāara reypa pī nepira ūriipia bida apachi. Mamīda rey pari apida wēeda apachi, pī k'aripait'ee.” ⁴ Ichiaba māgapachi: “Mi na eujādepema charra pada paara, pia bak'aji. ¡Mágá chi mimaa nepira jara cherutaarā pia k'aripak'ajida!” apachi.

⁵ Ma awara eperā iru k'ait'a chek'āri saludaait'ee, irua juu teepachi māik'aapa wēre atap'eda, k'īra ìt'aapachi. ⁶ Māga oopachi israelitaarā jōmaarā ome, āra reymaa chedak'āri āchi nepira ak'imerā. Absalonpa māga oo bipa israelitaarāpa iru k'inia iru p'aneejida.

⁷ Año k'īmari wāyaap'eda, ewari aba Absalonpa rey Davidmaa nāga jaraji:

—Rey Waibia, mia pimaa chupiria iidi k'inia bida aji, mi wāpimerā Hebrón p'uurudee. Mama mia Tachi Ak'ōremaa ne-inaa jaradak'a oo k'inia bida aji. ⁸ Mi, pi mimiapari, Siria eujāde, Guesur p'uurude bak'āri, mia Tachi Ak'ōremaa jarajida aji, irua mi pēiru pīrā nama Jerusalendee, māgara mi Hebrondee wāit'eeda aji, iru-it'ee ne-inaa paapide.

⁹ Davidpa p'anaujii:

—K'āiwee wāpáde aji.

Māpai Absalón Hebrondee wāji. ¹⁰ Mamīda māga bide Absalonpa eperārā merā pēiji jōma Israeldeepa uchiada ēreerāmaa nāga jaranaadamerā: “Parāpa trompeta chaa bi ūridak'āri, nāga jaratí: ‘Absalón israelitaarā rey Hebrón p'uurude.’” ¹¹ Ma awara doscientos Jerusalendepemaarā tī pēiji Hebrondee wādamerā ichi ome. Mamīda āramaa maarepida jara-e paji ichi rey pa k'inia bada. ¹² Mama panadak'āri, ne-animalaarā peepik'āri paapiit'ee, Absalonpa tī pēiji rey David ūraapari aba Ajitofel chemerā. Māgí eperā Guiló p'uurudepema paji. Māgá Absalonpa imeraa jara bipa ichi eere chok'araara atee wāji.

David ichi eere p'anadap'edaarā ome Jerusalendeepa jirabododap'edaa

¹³ Māga nide eperā abaapa Davidmaa jaranaji Absalonpa israelitaarā ichi eere chip'e wā.

¹⁴ Māpai Davidpa nāga jaraji poro waibiarā ichi juu ek'ari bee ichi ome Jerusalende p'anadap'edaarāmaa:

—¡ñraweda wādáma aji, maa-e pīrā Absalón juadeepa tachi p'oyaa uchiada-e pait'ee! ¡Isapai wādáma! aji. ¡Irua tachi nama unu cheru pīrā, tachimaa ne-inaa k'achia ooi māik'aapa na p'uurudepemaarā espadapa peek'ooyada! aji.

¹⁵ Ma poro waibiarāpa p'anaujida:

—Rey Waibia, pia jara bik'a taipa oodait'eeda ajida.

¹⁶ Māgá David uchiajji ichideerā ome māik'aapa ichi eere p'anadap'edaarā ome. Aba wēra k'āipari diez atabēiji, ichi palacio ak'i p'aneedamerā. ¹⁷ P'uuru k'idaa panadak'āri, ak'inī p'aneejida. ¹⁸ Poro

waibiarā ichi ek'ari beerā ichi ik'aawa ak'inī p'anajida. Jōdee ichi jiapataarā, quereteorā, māik'aapa peleteorā, āra k'irapite wāyaa wājida Gatdepema guittitarā seiscientos soldaorā ome.

¹⁹Māga nide reypa māirā poro waibia, guittita Itaymaa māgaji:

—¿Sāap'eda pi tai ome auk'a cheruma? aji. Āpitee wāji rey chiwidi Absalón eere t'iude, pi awaraa eujādepema perā māik'aapa pichi eujādeepa jéret'aadap'edaa perā. ²⁰Ewaapai pi pacheji. ¿Mia sāgá jaraima pi tai ome chemerā? Mia k'awa-e bi sāmaata wāda. Āpitee wāji pichi auk'aarā ome. Mia k'inia bida aji, Tachi Ak'orepa parā k'inia iru bapariimerā māik'aapa pia ak'ipariimerā.

²¹Mamīda Itaypa reymaa māgaji:

—Rey Waibia, Tachi Ak'ore ichita chok'ai bi k'irapite māik'aapa pi k'irapite mia nāga juraa bi. Pi wārumaa mi, pi mimiapari, auk'a wāit'eeda aji, piuru pijida.

²²Davidpa p'anauji:

—Māgara tai ome chepáde aji.

Māgá ma guittita Itay māik'aapa ichi ome nipapatap'edaarā, āchideerā paara, David ome auk'a wājida. ²³Ma eujādepemaarā jōma jēe para beeji unudak'āri āra Cedrón to chak'e sīa wāda. David ome wādap'edaarā iru naa erreu wājida eujā pania wēe bidee. ²⁴Āra ome auk'a wājida p'aare Sadoc p'aare Abiatar ome, awaraa Leví éreerādepemaarā Tachi Ak'ore baaltek'a bi atee wādap'edaarā paara.ⁿ Ma baaltek'a bi eujāde bijida David ome wādap'edaarā jōmaweda p'uurudeepa ucharuta misa.

²⁵Maap'eda reypa p'aare Sadocmaa māgaji:

—Tachi Ak'ore baaltek'a bi āpitee ateepáde aji. Tachi Ak'orepa mi k'ariparu pirā, irua mi waya āpitee aneeit'ee māik'aapa ma baaltek'a bi waya mīmaa unupiit'ee iru baparimāi. ²⁶Mamīda Tachi Ak'orepa mi piae ak'iru pirā, māgara irua k'iniata mi ome ooipia bida aji.

²⁷Ichiaba reypa p'aare Sadocmaa nāga jaraji:

—Pi, pichi warra Ajimaz ome māik'aapa Abiatar ichi warra Jonatán ome waya p'uurudee k'āiwee wādapáde aji. ²⁸Māimisa mi wāit'ee eujā jewedaadee, eujā pania wēe bimāi. Mama niit'eeda aji, parāpa jara pēirutamaa.

²⁹Māga oojida. Sadocpa Abiatar ome Tachi Ak'ore baaltek'a bi āpitee Jerusalendee ateejida māik'aapa mama p'aneejida. ³⁰Māimisa David jēe wāji Olivo ee nok'odee. Biiri arajāgaa wāji māik'aapa ichi poro wāk'a wāji ak'ipiit'ee t'āri p'ua bi. Ichi ome nipadap'edaarā auk'a jēe wājida māik'aapa poro wāk'a wājida. ³¹Davidmaa nepiridak'āri Ajitofel auk'a Absalón eere t'iuda, Davidpa Tachi Ak'oremaa nāga chupiria iidiji: “Tachi Ak'ore, oopináaji Ajitofelpa k'isía iru bik'a.”

ⁿ 15.24 Ma baaltek'a bi k'aurepa israelitaarāpa k'irapajida Tachi Ak'orepa pacto ooda āra chonaarā ome.

³² David ee nok'ode pak'āri Tachi Ak'ōremaa it'aa t'iipariidamāi, irua arquita t'ijarapatap'edaa Husay unuji. T'āri p'uapa māgí eperā p'aru jē baji māik'aapa ichi porode it'abarre p'ora iru baji.

³³ Davidpa māgimaa māgaji:

—Pi mi ome wāru pirā, pia mi p'oyaa pia k'aripa—eda aji. ³⁴ Mamiida pi āpitee Jerusalendee wāru pirā, nāga jarai Absalonmaa: “Rey Waibia, mi, pi mimiaparipa ooit'eeda ai, pia oopi bik'a, naaweda mia pi ak'ōrepa oopidaoopariidak'a.” Pia māga ooru pirā, mi k'aripait'ee Ajitofelpa oonaamerā ichia k'īsia iru bik'a. ³⁵ Mama pia p'aareerā Sadoc māik'aapa Abiatar unuit'ee. Ārapa pi k'aripadait'ee. Pia jōma ūriru palaciode mi, Davidmaa jara pēipáde aji. ³⁶ Ichiaba mama p'ani Sadoc warra Ajimaz māik'aapa Abiatar warra Jonatán. Pia k'awaru net'aa jōma ãra ome jara pēipáde aji.

³⁷ Māgá David k'ōplāyo Husay ichiaba āpitee wāji Jerusalendee. Absalón ma p'uurude t'iu bak'āri, iru panaji.

Sibapa Davidmaa chik'o aneeda

16 ¹ David ichi ome nipadap'edaarā waawipai panadak'āri, Mefiboset mimiapari Siba uchiaji David ome unude. Burro omé ūri anee wāji doscientos pan, cien ne—inaa p'ep'edee uva p'oodadee ooda, cien ne—inaa p'ep'edee higojō p'oodadee ooda māik'aapa vino ne—ede t'iida.

² Reypa māga unuk'āri, iidiji:

—¿K'āare—it'ee na net'aa aneeruma? aji.

Sibapa p'anauji:

—Burro aneeji Rey Waibiadeerā aide wādamerā. Pan ne—inaa p'ep'edee ome aneeji pi soldaorāpa k'odamerā. Vino aneejida aji, juatau wēedarutaarāpa todamerā eujā pania wēe bide.

³ Māpai reypa iidiji:

—¿Sāma bima aji, pi chipari pada āichak'e, Mefiboset?

Sibapa p'anauji:

—Jerusalende beejida aji, irua k'īsia bairā israelitaarāpa iru rey bídai chi ak'ōchona rey pada pari.

⁴ Māpai Davidpa māgaji:

—Māgara mia naaweda Mefibosetmaa teeda ūrá pēreda aji.

Māpai Siba bedabaidachi māik'aapa māgaji:

—¡Rey Waibia, mia k'inia bida aji, pia mi ichita nāgá pia ak'imerā!

Simipa Davidmaa pedee k'achia jarada

⁵ Rey David panak'āri Bajurín p'uurude, eperā Sauldeepa uchiadap'edaarādepema uchiaji. Māgí Guerá warra, Simí paji. Māgipa Davidmaa pedee k'achia jara chewāpachi. ⁶ Ichiaba māu bat'apachi Davidmaa māik'aapa poro waibiarā iru juua ek'ari p'anadap'edaarāmaa.

Māga oopachi, David jīapataarāpa iru wap'ira iru p'anajida mīda. ⁷Ma Simipa reymaa nāgá ik'achia jarapachi:

—¡Ne-inaa k'achia ooyaa bi māik'aapa eperā peeyaa bi, namāik'aapa wāpáde! aji. ⁸ ¡Tachi Ak'ōrepa pi k'achia oomaa bi Saúl ēreerā peepida perā, pi iru pari rey beeit'ee! ¡Irá Tachi Ak'ōrepa pi k'āyaara pi warra Absalón rey mimiade biji! ¡Pia k'achia ooda k'aurepa nama bida aji, pi chīara peepari perā!

⁹Māpai Sarvia warra Abisaypa reymaa māgaji:

—¿Sāap'eda na usa piudak'a bipa michi rey waibiamaa nāgá ik'achia jaramaa bīma? aji. ¡Irāweda jarapáde! aji. ¡Mīa iru poro t'iap'et'aait'eeda! aji.

¹⁰Mamīda reypa māgaji:

—Sarvia warrarā, ichiak'au bīdapáde aji. ¡Tachi Ak'ōrepa irumaa māga jarapi bi-ek'ā? Tachi Ak'ōrepa māga jarapi bi pīrā, ¿k'aipa iru pedeepiamaa bayama? aji.

¹¹Māpai Abisaymaa māik'aapa poro waibiarā ichi juu ek'ari beerā jōmaweda arii p'anadap'edaarāmaa ak'ip'eda, rey Davidpa māgaji:

—Michi warrapa pida jirimaa bi pīrā mi pee atapēit'ee, ¡audupiara nāgí Benjamín ēreerādepemapa mīmaa ne-inaa k'achia oo k'inia bi! Ichiak'au bīti mīmaa pedee k'achia jaramerā. ¡Tachi Ak'ōrepa irumaa māga jarapi bi-ek'ā? ¹²Taawa Tachi Ak'ōrepa mi chupiria nībi unuk'āri, mi bendiciai mīmaa pedee k'achia jarapii k'āyaara, idi mia ūri bik'a.

¹³Māpai David māik'aapa ichi ome nipadap'edaarā āchi ode wājida. Jōdee ma Simí ee bide auk'a nipaji māik'aapa pedee k'achia jara wāpachi, māu bat'a wāpachi māik'aapa āchimaa yooro p'ora p'o wāpachi. ¹⁴Rey David māik'aapa ichi ome nipadap'edaarā Jordán to ide panadak'āri, mama ūimaa p'aneejida, audú sē p'anadap'edaa perā.

Absalón Jerusalén p'uurude bada

¹⁵Māga nide Absalón Jerusalén p'uurude bají israelitaarā ome māik'aapa Ajitofel ome. ¹⁶David k'ōp'āyo, arquita Husaypa māga unuk'āri, Absalonmaa wāp'eda, nāga jaraji:

—¡Mīa k'inia bi rey pia bapariimerā! ¡Mīa k'inia bi rey pia bapariimerā!

¹⁷Māga ūrik'āri, Absalonpa iidiji:

—¿Māga jara bipa pi k'ōp'āyomaa ak'ipi bik'ā aji, pi iru ome k'ōp'āyo pia? ¿Sāap'eda pi k'ōp'āyo pia ome wā-e pajima? aji.

¹⁸Husaypa p'anauji:

—Wā k'inia-e pajida aji. Mi bee k'inia bi Tachi Ak'ōrepa māik'aapa na p'uuru pidaarāpa, israelitaarā jōmaarāpa paara, jirit'eradap'edaa ome. ¹⁹Ma awara mi aba-it'ee mimiaru pīrā, mi k'ōp'āyo warra-it'ee mimiait'ee. Mapa Rey Waibia, pi-it'ee mimiait'ee pi ak'ore-it'ee mimia badak'a.

²⁰ Maap'eda Absalonpa Ajitofelmaa iidiji:

—¿K'āata pia ūraa bīma aji, taipa oodamerā?

²¹ Ajitofelpa p'anauji:

—K'āipáde aji, pi ak'ore wēra k'āipariirā ome, irua nama bēida perā ichi te ak'i p'anadamerā. Māgá israelitaarā jōmaarāpa k'awaadai wāara pia, michi rey waibia, pi ak'ore k'ira unuamaa iru bi māik'aapa audupiara pi eere t'iū k'linia p'anadait'eeda aji.

²² Māpai Absalon-it'ee te chak'e ne-edee ooda bijida rey David palacio terrazade. Mama israelitaarā taide Absalón k'āiji David wēra k'āipariirā ome. ²³ Maapai jōmaarāpa Ajitofel unupachida Tachi Ak'ore pedee jaraparik'a. Davidpa māik'aapa Absalonpa paara iru māga unupachida. Mapa Absalonpa ooji irua jaradak'a.

Husaypa David ichi eere p'anadap'edaarā ome k'aripada

17

¹ Maap'eda Ajitofelpa Absalonmaa nāga jaraji:

—Mimaa soldaorā doce mil jirit'erapipáde aji, na p'ārik'uaweda wādamerā David jiriide. ² Iru juatau wēe beek'āri māik'aapa sē bak'āri, iru ūri wādait'ee. Māga oodak'āri, iru ome nipapataarā jīchoodai p'era jōnipa. Iru aupai peet'aadai. ³ Ma t'ēepai mia iru eere p'aniirā pimaa aneeit'ee. Wēra ewaa miak'āi bi ichi k'ima bimāi cheparik'a, māga pīk'a āra chedait'ee. Māgá eperā aba, pia jiri bitapai, piuit'ee. Apemaarā chok'ai uchiadayada aji.

⁴ Absalonpa māik'aapa israelitaarā poro waibiarāpa Ajitofel pedee ijāajida. ⁵ Mamida Absalonpa arquita Husay t'ipiji, iru ūraa ichiaba ūri k'inia bada perā.

⁶ Husay iru k'īrapite pachek'āri, Absalonpa iidiji:

—¿Ajitofelpa mimaa ūraadak'a oodaipia bik'ā? aji. ¿Pia k'āata k'īsia bima? aji.

⁷ Husaypa p'anauji:

—Irua ūraa pia jarapari mīda, et'ewa ūraada pia-e bida aji. ⁸ Pia k'awa bi pi ak'ore ichi soldaorā ome sōcharra p'anapata. Frá āra k'īrau p'ani, oso wēra chi warrarā jāri atadak'āri, k'īrau baparik'a. Ma awara pi ak'ore jura chōoyaa bapari. Iru awaraarā k'āipatamāi k'āi-e pait'eepi. ⁹ ¿Na hora iru miru bi-ek'ā māu tede wa awara āi? Ma awara iru eere p'aniirāpa pichi soldaorā ūri naapiara chōode ucharuta pirā, eperārāpa jaradai: "Absalón soldaorā peek'oojidada" adai. ¹⁰ Māpai pi soldaorā sōcharra p'ani pijida māik'aapa leonk'a waaweeda-ee p'ani pijida, p'erak'oodait'ee. Israelitaarā jōmaarāpa k'awa p'ani pi ak'ore chōo k'awaa bapari māik'aapa ichi eere p'aniirā sōcharra p'ani.

¹¹ Maperā mia nāga ūraa bi: Rey Waibia, israelitaarā jōmaweda chip'e atáji Dan p'uurudeepa Berseba p'uurude parumaa. Cho-k'ara p'anadait'ee ipu tau nāusaa cho-k'ara paraaparik'a p'usa ide. Rey Waibia, pichi

k'ap'iak'ita ãra naa wäipia bida aji. ¹²Mägá tai pi ak'ore ome chöonadai iru bimäi. Iru ñri wädait'ee sereno eujä ñri baaiparik'a. Iru soldaorä jömaweda peek'oodait'ee, iru paara. ¹³Iru p'uuru murallapa t'iaak'au bide mirudaru pirä, tachi israelitaarä jömaaräpa jik'ara ateedait'ee mäik'aapa ma muralladepema mäu aba-abaa ãyaa p'e atadap'eda, to chak'ede bat'at'aadait'ee jöt'aarutamaa. Mägá mäu apida mama bee-e pak'ari, ãra p'oayaadait'eeda aji.

¹⁴Absalonpa mäik'aapa awaraa israelitaaräpa mägajida:

—Arquita Husaypa ūraada piara bida ajida, Ajitofelpa ūraada k'äyaara.

Tachi Ak'orepa ãramaa mäga k'isiapiji oonaadamerä Ajitofel ūraa piara bada jaradak'a. Ichia mäga ooji Absalón jöpit'ee bada perä.

¹⁵Ma t'ëepai Husaypa p'aareerä Sadocmaa mäik'aapa Abiatarmaa jaranaji Ajitofelpa ūraada Absalonmaa mäik'aapa israelitaarä poro waibiarämaa. Ichiaba ichia ūraada jaraji. ¹⁶Ma awara mägaji:

—Isapai Davidmaa näga jara péiti: “Rey Waibia, na p'ärik'ua beenáaji eujä pania wée bidepema eujä jewedaade. Ma k'äyaara isapai Jordán to sianáji Absalón eere p'aniiräpa apida peenaadamerä.”

¹⁷Ma p'aareerä warrarä Jonatán mäik'aapa Ajimaz Enroguel pania poátri uchia badamäi p'anajida, p'uuru pidaaräpa ãra ununaadamerä. Mapa ma p'aareeräpa wëra ächi-it'ee mimiapari bada pëjjida ma k'uträrämaa Husaypa nepirida isapai Davidmaa jaranadamerä.

¹⁸Mamida awaraa k'uträapa ãra uchia wäda unuji mäik'aapa Absalonmaa jaranaji. Maperä Jonatán mäik'aapa Ajimaz isapai wädap'eda, panajida Bajurín p'uurdade. Mäpema esperä te äuk'idaa pozoo badade t'iudachida.

¹⁹T'ëepai ma te chipari wërapa ma pozoo wäk'a nïbjii mäik'aapa ai ñri trigo tau p'e jëra biji. Mägá apidaapa ãra mama miru p'ani k'awada-e pai.

²⁰Absalón eere p'anadap'edaarä ma esperä tede pachedak'ari, chi wëramaa iidijida:

—¿Säma p'anima ajida, Ajimaz mäik'aapa Jonatán?

Ma wërapa p'anauji:

—Nama wäyajidada aji. Toidaa wäpari ode wäjidada aji.

Mäpai ma Absalón eere p'anadap'edaarä wäjida ãra jiriðe. Mamida unuda-e pak'ari, äpitee wäjida Jerusalendee. ²¹Ära wädap'edaa t'ëepai, Jonatán Ajimaz ome ma pozodeepa uchiajida mäik'aapa isapai p'ira wäjida rey Davidmaa jarade. Ará panadak'ari, näga jarajida:

—Isapai to siati, Ajitofelpa ūraada perä Absalón eere p'aniirä parä ome chöö chedamerä.

²²Aramägá David mäik'aapa ichi eere p'anadap'edaarä jömaweda isapai Jordán to sijajida. Ai norema tap'eweda apida wë-e pají ãra p'anadap'edaamäi.

²³Ajitofelpa k'awaak'ari ichia ūraadak'a ooda-e padap'edaa, ichi burro atap'eda, ichi p'uuru t'odamaa wäji. Ichi temäi panak'ari, jara bëiji ichi

net'aa pia jīa k'awaadamerā. Maap'eda ichi otaude jīk'arapa jī nībip'eda, ūyapa jīa piudachi. Māgá ichi juadoopa piup'eda, iajida chi ak'ore iadap'edaamāi.

David Majanayin p'uurude

²⁴ Absalón israelitaarā ome Jordán to sīa wāruta misa, David ichi eere p'anadap'edaarā ome Majanayin p'uurude panajida. ²⁵ (Ai naaweda Absalonpa Amasá biji Joab pari ichi soldaorā poro waibia pamerā. Amasá Israeldeepa uchiada Itrá warra paji. Chi nawe Najás k'au Abigaíl paji. Māgí Joab nawe Sarvia ūpewera paji.) ²⁶ Māgá David t'ee wādade Absalonpa israelitaarā ichi eere p'anadap'edaarā ome āchi carpa eebai jira bijida Galaad eujāde.

²⁷ David māik'aapa ichi ome nipadap'edaarā Majanayin p'uurude panadak'ari, nāgí eperāarā uchiajida iru ome unude: amonitaarā p'uuru Rabadepema Najás warra Sobí; Lo Debar p'uurudepema Amiel warra Maquir māik'aapa Galaad eujāde bada Roguelín p'uurudepema Barzilay. ²⁸ Māirāpa aneejida joip'aruk'a bee poroba ome, k'uuru metaldee ooda māik'aapa yoorodee ooda; trigo tau, cebada tau, harina, net'a tau paada, haba, lenteja, ²⁹ miéle, cuajada māik'aapa queso ooda p'ak'a jubadee wa oveja jubadee. Ma jōma aneejida Davidpa māik'aapa ichi ome nipadap'edaarāpa k'odamerā. K'isiajida eujā pania wēe bideepa chedap'edaa perā, sē p'ani, jarrapa p'ani māik'aapa opisia p'ani.

Absalón piuda

18 ¹Mama p'aniide Davidpa ichi soldaorā chip'e ataji māik'aapa ūk'uru poro waibiarā jua ek'ari soldaorā milmil biji māik'aapa awaraarā jua ek'ari soldaorā ciencien biji. ²Maap'eda ma soldaorā t'ooda ūpeeede t'ooji. Aba Joab jua ek'ari biji. Awaraa biji Joab ūpema, Sarvia warra Abisay jua ek'ari. Chi apema biji guittita Itay jua ek'ari. Maap'eda ma soldaorā jōmaarāmaa nāga jaraji:

—Mi parā ome auk'a chōode wāit'eeda aji.

³Mamīda ūrapa p'anaujida:

—Rey Waibia, māga oonaapáde ajida. Tachi k'īraunuamāa iru p'anapataarā—it'ee p'uada-e tai jichoeruta pijida maa-e pirā tai ūk'uru k'iniiuruta pijida. Mamīda pi piurura, k'achiara bait'ee soldaorā diez mil piudap'edaarā k'āyaara. Mapa, Rey Waibia, p'uurude beepáde ajida. Namāik'aapa pia awaraa soldaorā māik'aapa net'aa pēiyada ajida, tai k'aripade.

⁴Māpái rey Davidpa māgaji:

—Ooit'eeda aji, parāpa jara p'anik'a.

Māga jarap'eda, ma p'uuru t'īupatamāi bainī banaji soldaorā grupo chaa, milmil māik'aapa ciencien uchia wāruta misa.

5 Māga nide reypa nāga jaraji Joabmaa, Abisaymaa māik'aapa Itaymaa:

—Parāpa mi k'inia iru p'anī pirā, mi warra Absalonmaa ne-inaa k'achia oonaadapáde aji.

Soldaorā jōmaarāpa ūrijida reypa jarada āchi poro waibiarāmaa.

6 Māgá ma soldaorā uchiajida Israeldepema soldaorā ome chōode.

Āra ununajida pak'uru jēra bimāi Efraín ēreerā eujāde. Mama chōomaa p'aneejida. 7 David eere p'anadap'edaarāpa israelitaarā p'oyaajida.

Ma ewate cho-k'ara peejida; veinte mil soldaorā piujida. 8 Ma eujā jōmaade chōo wājida. Maperā ma ewate ma pak'uru k'aurepa eperāarā chok'araara piujida, espadapa piudap'edaa k'āyaara.

9 Māgá chōo jōnide Absalón David eere p'anadap'edaarā ome ununaji. Jirabodode chi mula t'lūdachi encina pak'uru choma bi ek'ari. Māga bide Absalón puda waree bada perā, pak'uru juade jōidachi māik'aapa iru mama bajира beeji, chi mula jirabodoru misa. 10 David eerepema soldao abaapa māga unuk'āri, Joabmaa nāga jaranaji:

—¡Absalón unujida aji, encina pak'urude bajира bi!

11 Joabpa p'anauji:

—¿K'asaa? ¿Pia iru unujida ajik'ā? ¿Sāap'eda iru peet'aa-e pajima? aji. Ma pari mia pimaa teek'aji p'arat'a tau diez, chōo k'awaa bi k'irriide jīpari ome.

12 Mamīda ma soldaopa p'anauji:

—Pia mīmaa p'arat'a tau mil teeru pijida, mia rey warra pee-e pait'ee. Taipa ūrijidada aji, reypa jarak'āri pimaa, Abisaymaa māik'aapa Itaymaa chi warra Absalonmaa ne-inaa k'achia oonaadamerā. 13 Ma awara mia Absalón peeda paara, reypa k'awaak'aji, irua ne-inaa jōma k'awapari perā. Māga pada paara, pia maarepida oo-e pak'ajida aji, mi k'aripait'ee.

14 Māpai Joabpa māgaji:

—Pi ome mi waa pedee-edaa aji.

Māpai Joabpa miasu ūpee atap'eda, Absalón bajira badamaa wāji māik'aapa iru t'ūade miasupa suk'ooji. Joabpa iru māgá suk'oop'eda, iru at'āri chok'ai baji. 15 Māpai arma anipapataarā Joab ome nipapatap'edaarā diez Absalón wap'ira atadap'eda, peet'aajida. 16 Māpai Joabpa jaraji trompeta chaadamerā. Māga ūridak'āri, David eerepema soldaorāpa waa chōo jirida-e paji israelitaarā soldaorā ome. 17 Maap'eda Absalón k'ap'ia piuda bat'ajida uria choma badade ma pak'uru jēra badamāi. Aí ūri māu chok'ara p'e nībijida. Māimisa israelitaarā Absalón eere p'anadap'edaarā āchi te chaa erreu wājida.

18 Absalón at'āri chok'ai bak'āri, māu choma bīpiji rey eujā jewedaa apatap'edaade ichi piuk'āri, k'irāpadamerā. Māga ooji k'īsia bada perā: "Mi warra wēe bi perā, ma māu k'aurepa mi k'irāpadait'ee." Mapa ma māu ichi t'īk'a t'ī biji. At'āri ma māu t'ījarapata "Absalón k'irāpapata māu".

Davidmaa jaradap'edaa Absalón piuda

¹⁹Absalón peedap'edaa t'ëepai, Sadoc warra Ajimazpa Joabmaa mägaji:

—Mi reymaa p'irapipáde aji, jarade Tachi Ak'orepa ooda iru

uchiapiit'ee iru k'iraunuamaa iru p'anapataarā juadeepa.

²⁰Mamída Joabpa p'anauji:

—Pi idi wāeda aji. Awaraa ewaride pi k'ap'ia pari reymaa ne-inaa jara pëiit'ee. Mamída idi mia pi pëi-edaa aji, rey warra piuda perā.

²¹Mäpai Etiopiadepema soldaomaa Joabpa mägaji:

—Wäpáde aji, pia unuda reymaa jarade.

Mägá ma Etiopiadepema Joab k'irapite jjaabaip'eda despediit'ee, p'ira uchiasi reymaa wāit'ee.

²²Sadoc warra Ahimazpa mäga k'awaak'ari, Joabmaa waya mägaji:

—Mi ma Etiopiadepema t'ee wäpipáde aji.

Mäpai Joabpa iidiji:

—Warra, ¿sääp'eda pi audú wā k'inia bima aji, net'aa ata-eeta mäga jararanu k'aurepa?

²³Ahimazpa p'anauji:

—Mi-it'ee p'ua-e bida aji. P'ira k'inia bida aji.

Mäpai Joabpa mägaji:

—¡Mägara p'ira wäpáde! aji.

Mägá Ajimaz p'ira wāji ma eujā jewedaade mäik'aapa ma Etiopiadepema p'ira wāyaadachi. ²⁴Mäga nide David su-ak'i bají p'uurudepema puerta edajáde. P'uuru jiapari ma puerta bimái it'í bají muralladeepa ak'ipariit'ee. Ak'ímaa bide eperā p'ira cheru unu ataji.

²⁵Aramata reymaa golpe jaraji.

Mäpai reypa mägaji:

—Abapai cheru pirā, jara k'inia bida aji, pedee pia jara cheru.

Ma eperā k'ait'aara chewāru misa, ²⁶ma jiaparipa awaraa eperā unuji auk'a p'ira cheru. Mäpai ma jiaparipa biaji puerta jiapari eujáde badamaa:

—Awaraa eperā p'ira cheruda aji.

Mäga ūrik'ari, reypa mägaji:

—¿Ichiaba ne-inaa piata jara cheru-ek'á? aji.

²⁷Mäpai ma jiapari muralla ñri badapa mägaji:

—Eperā naa cheru Sadoc warra Ajimazk'a bida aji.

Reypa p'anauji:

—Ajimaz eperā piada aji. Wāara ne-inaa piata jara cheruda aji.

²⁸Ajimaz rey k'irapite pak'ari, bedabaidachi tau biiri eujáde t'obairumaa mäik'aapa saludaap'eda, nāga jaraji:

—¡Rey Waibia, pi Ak'ore Waibia jōmaarā k'ayaa waibiara bida aji, iruata pi k'iraunuamaa iru p'anapataarā p'oyaapida perā!

²⁹Māpai reypa iidiji:

—¿K'utrāa Absalón k'ap'ia pia bīk'ā? aji.

Ahimazpa p'anauji:

—Pi mimiapari Joabpa mi pēik'āri, soldaorā t'āide biuk'a para nībajida aji. Mamīda mia k'awa-e paji k'āare k'aurepa.

³⁰Māpai reypa Ajimazmaa māgaji:

—Jāma bainī banapáde aji.

Ahimazpa māga ooji. ³¹Māga bide ma Etiopía eujādepema ichiaba Joabpa pēida paji māik'aapa māgaji:

—Rey Waibia, mia pedee pia jara cheruda aji. Idi Tachi Ak'ōrepa pimaa p'oyaapiji pi juu ek'ari p'anadaamaa p'anadap'edaarā.

³²Māpai reypa iidiji ma Etiopiadepemamaa:

—¿K'utrāa Absalón k'ap'ia pia bīk'ā? aji.

Ma Etiopiadepemapa p'anauji:

—Pia bak'aji pi k'iraunuamaa iru p'anapataarā māik'aapa pimaa ne-inaa k'achia oo k'inia p'aniirā jōmaweda jōdap'edaa paara ma k'utrāak'a!

³³Māga ūrik'āri, rey tāri p'uadachi. Wāji ichi cuarto p'uurudepema puerta īri badade māik'aapa jēemaa beeji. Ma wāde nāga jarapachi: “¡Mi warra Absalón, mi warra Absalón! ¡Piara bak'aji mi piuda paara pi pari! ¡Mi warra Absalón, mi warrada!” apachi.

Joabpa rey David itriada

19

¹Eperāarāpa Joabmaa nepirinajida David jēe nībi māik'aapa audú t'āri p'ua nībi chi warra Absalón piuda k'aurepa. ²Māga ūridak'āri, soldaorā k'ira pia-ee p'aneejida, o-ia p'aneedai k'āyaara ma ewate chōo p'o yaadap'edaa perā. ³Ma awara āchi p'uurude t'īudak'āri, k'īup'ee, k'ira nejasia pik'a t'īujida, chōo atuadap'edaarā t'īupatak'a. ⁴Māga nide rey Davidpa ichi k'ira juapa wāk'ap'eda, jarajēe nāga golpe jarapachi: “¡Aai, mi warra, Absalón; mi warra, Absalón! ¡Aai, mi warra, Absalón!”

⁵Joabpa māga ūrik'āri, rey David bada cuartode t'īuji māik'aapa māgaji:

—Rey Waibia, pia pi-it'ee mimiapataarā k'ira nejasiapimaa bida aji. Idi taipa pi warrarā, pi k'aurā māik'aapa pi wēraarā, pi wēra k'āipariirā paara k'aripa atajidada aji, pi k'iraunuamaa iru p'anapataarā juadeepa. ⁶Rey Waibia, idi pia ak'ipiji pi-it'ee p'ua-e bi pi soldaorā poro waibiarā māik'aapa pi soldaorā. Pi k'iraunuamaa iru p'anapataarā k'inia iru bīk'api bi. Jōdee pi k'inia iru p'anapataarā pia k'iraunuamaa iru bīk'api bi. ¿Pi-it'ee piara bak'aji-ek'ā aji, Absalón k'āyaara tai jōmaweda piudap'edaa paara? ⁷Rey Waibia, īra uchíaji pichi soldaorāmaa pedee pia jarade. Māga oo-e pirā, Tachi Ak'lōre k'īrapite mia juraa bi na p'ārik'uaweda soldao apida pi ome bee-e pait'ee. Māga p'asaru

pirā, pi audupiara k'achiade baaiyada aji, pi k'ütrāawedapemadeepa ūrá parumaa baaida k'āyaara.

⁸ Māga ūrik'āri, rey David p'irabaiji māik'aapa p'uuru t'iupatamāi wāp'eda, su-ak'i beeji. Ichi soldaorāpa māga k'awaadak'āri, jōmaweda iru k'irapite wājida.

Māimisa Absalón eere p'anadap'edaa israelitaarā āchi te chaa miruk'oodachida. ⁹ Israeldeepa uchiadap'edaa ēreerā jōmaweda t'āide nāga pedee para beeji: “Rey Davidpa tachi uchiapijida ajida, filisteorā juadeepa māik'aapa awaraarā tachi k'iraunuunamaa iru p'anapatap'edaaarā juadeepa. Irua māga ooji mīda, Absalón k'aurepa iru tachi eujādeepa uchiajī. ūrá tachi rey wē-e, ¹⁰ tachia rey bidap'edaa, Absalón, chōo jōnide piuda perā. ¿Sāap'eda jarada-ema ajida, rey David waya chemerā?”

¹¹ Rey Davidpa k'awaak'āri ma israelitaarāpa jara p'anadap'edaa, nāga jara pēiji p'aareerā Sadocmaa māik'aapa Abiatarmaa: “Pedéeti Judá ēreerādepema poro waibiarā ome. Nāga jarāti: ‘Mia k'awaa bi israelitaarāpa jara p'ani. ¿Sāap'eda parāpa mi ata cheda-e p'anima ateedait'ee mi palaciodee? ¹² Parā mi ēreerā perā awaraa israelitaarā k'āyaara parāpata mi ata chedaipia bi.’ ¹³ Ma awara Amasamaa nāga jarāti: ‘¿Pi michi ēreerā-ek'ā? ūrá pi ichita mi soldaorā poro waibiara pait'ee Joab k'āyaara. Tachi Ak'ōre k'irapite mia māga juraa bi. Mia māga oo-e pirā, Tachi Ak'ōrepa mi audú miapiipia bi, chupiria k'awa-ee.’”

¹⁴ Judá ēreerādepemaarāpa Davidpa jara pēida ūridak'āri, esperā apai pik'a Davidmaa jara pēijida chemerā ichi eere p'anadap'edaaarā ome.

¹⁵ Māgá David ichi eere p'anadap'edaaarā ome āpītee wājida Jordán todee. Judá ēreerādepemaarā Guilgal p'uuruude chip'edaidap'edaaarā mamaa wājida David k'irachuude māik'aapa k'aripade Jordán to sīadait'ee.

¹⁶ Ichiaba Bajurín p'uuruudepema aba, Benjamín ēreerādepema, Guerá warra Simí isapai wājī ma Judá ēreerādepemaarā ome rey k'irachuude.

¹⁷ Iru ome Benjamín ēreerādepema mil soldaorā wājida. Ma awara Saúl mimiapataarā poro waibia pada Siba wājī chi warrarā quince ome māik'aapa ichi mimiapataarā veinte ome. Ma jōmaweda Jordán to ide panajida David pai naaweda. ¹⁸ Māpai to sīajida rey ichideerā ome k'aripadait'ee. K'isajida māga ooda paara, reypa āchi waya pia ak'ik'aji.

Mapa rey sīait'ee pak'lāri, Guerá warra Simí iru k'irapite bedabaidachi ¹⁹ māik'aapa māgaji:

—Rey Waibia, mi chupiria k'awáaji. Pi Jerusalendeepa uchiak'āri, mi, pi mimiaparipa pimaa ne-inaa k'achia ooji. Ma ooda k'aurepa mi ome k'irau banáaji. ²⁰ Mia k'awa bi mia p'ek'au k'achia ooda. Mapa mi José ēreerā^o naa chejida aji, pimaa chupiria iidide.

---

^o **19.20** Simí Benjamindeepa uchiada paji. Josedeepla uchiadap'edaa arāda ak'āri, jara k'inia baji israelitaarā, Israel eujā norte eere p'anapatap'edaaarā, āra chok'ara José warrarā Manasedeepa māik'aapa Efraindeepa uchiadap'edaa perā.

21 Māpai Sarvia warra Abisaypa māgaji:

—¿Simí peedaipia bi-ek'ā aji, pedee k'achia jarada perā pi, Tachi Ak'ōrepa jirit'erada reymaa?

22 Mamīda Davidpa māgaji:

—Sarvia warrarā, jna nepira parāde-epi! ¿Sāap'eda idi parā mi k'īra unuamaa iru p'anapataarač'ata p'anima? Idi mita waya israelitaarā rey beeru. Mapa idi israelita apida mia piupi-eda aji.

23 Māga jarap'eda, Simimaa ak'iji māik'aapa juraaji iru peepi-e pait'ee.

24 Saúl āichak'e Mefiboset ichiaba David k'īrachuude cheji. Rey uchiadadeepa ma ewate parumaa t'ari p'uapa Mefibosetpa ichi biiri sii-ee baji; idak'ara wē-ee baji māik'aapa p'aru t'ō-ee baji, ichi rey k'ap'ia pia cherumaa.

25 Iru Jerusalendeepa chek'āri rey k'īrachuude, reypa māgaji:

—Mefiboset, ¿sāap'eda pi mi ome che-e pajima? aji.

26 Irua p'anauji:

—Michi Rey Waibia, mi mimiaparipa mi k'ūrat'aajida aji. Mi, pi mimiapari, p'oyaa t'iak'aa perā, jaraji irua burro atanamerā, aī īri mi auk'a pi ome wāit'ee. Mamīda Sibapa mi traicionaaji. **27** Rey Waibia, mi pi ome wāpii k'āyaara, mi āpite pimaa pedee k'achia jaranaji. Rey Waibia, mi-it'ee pi Tachi Ak'ōre angelk'a bi. Maperā pia k'inia bik'a mi ome oopáde aji. **28** Pia michideerā jōmaweda jōpiapia bak'aji. Mamīda Rey Waibia, pia mi chupiria k'awap'eda, mi nek'opiji pichi mesade. ¿K'āata waa mia iidiyama aji, pi, michi Rey Waibia mi-it'ee oomerā?

29 Māpai rey Davidpa māgaji:

—Waa jaranaapáde aji. Mia jara bi pi Siba ome pichideerā eujā t'oodamerā.

30 Mamīda Mefibosetpa p'anauji:

—Irua ma eujā jōmaweda ataipia bida aji. Mi-it'ee p'ua-e bi. Aba mi o-ia bi pi, michi rey waibia k'ap'ia pia waya cheru perā pi temaa.

31 Galaad eujādepema Barzilay ichiaba che baji Roguelín p'uurudeepa rey k'aripade to siak'āri. Mama rey ome despediit'ee pají. **32** Barzilay audú chonaa baji: ochenta año iru baji. Rey David Majanayin p'uurude bak'āri, ma eperā p'arat'ara bada perā, ne-inaa jōmaade rey k'aripaji.

33 Māgá ichi pia ak'i bada perā, reypa Barzilaymaa māgaji:

—Mi ome Jerusalendee chepáde aji. Mama mia jōdee pi pia ak'iit'eeda aji.

34 Mamīda Barzilaypa p'anauji:

—Rey Waibia, mi nāgá chonaa bita, ¿k'āare-it'ee pi ome wāyama aji, Jerusalendee? **35** Mi ochenta año iru bida aji. Waa t'āri o-īadaik'aa māik'aapa p'ua sentik'aa. Nek'ok'āri wa ne-inaa tok'āri, k'awak'aa warraa bi wa warraa-e bi. Ma awara mi k'iiri k'ī bairā, k'aripataarač'apa k'aripata p'oyaa ūrik'aa. Mi wāda paara, pi-it'ee servi-e bak'aji. **36** Jīp'a

mi, pi mimiapari, pi k'ōp'āyaait'ee Jordán to sīap'eda, waawipai. Waa mia k'inia-e bi pía mi-it'ee ne-inaa oomerā. ³⁷Mapa mia pímaa chupiria iidi bi mi ichiak'au pēimerā michi p'uurudee, mama mi ak'ōreera īadap'edaamāi mi iadamerā jai-idaak'āri. Mamīda mi warra Quimán nama bi. Iru pi mimiapari. Iru mi pari pi ome ateei. Pia oo k'inia bik'a iru ome oopáde aji.

³⁸Māpai reypa māgaji:

—Pia bida aji. Quimán ateeit'ee. Pia jara bik'a ooit'ee iru ome. Jōmaweda pia mīmaa iidi bik'a ooit'eeda aji.

³⁹Māpai eperārā jōmaweda Jordán to sīajida, rey paara. Maap'eda reypa Barzilay uritarrade k'īra īt'aaji despediit'ee māik'aapa jaraji Tachi Ak'ōrepa iru pia ak'i bapariimerā. Māpai māgí chonaa āpītee wāji ichi temaa.

Judá ēreerādepemaarā awaraa israelitaarā ome aupedeedap'edaa

⁴⁰Māpai rey David Guilgal p'uurudee wāji. Iru ome wājida Quimán, Judá ēreerādepema soldaorā māik'aapa israelitaarā soldaorā esa-auk'a.

⁴¹Mama panadak'āri, ma israelitaarāpa reymaa jara chejida:

—Rey Waibia, ¿sāap'eda Judá ēreerādepemaarāpa naapiara pi atanajidama ajida, Jordán to sīak'āri pichideerā ome māik'aapa pichi soldaorā ome?

⁴²Judá ēreerādepemaarāpa p'anaujida:

—Māga oojida rey tai ēreerādepema perā. ¿Sāap'eda parā k'īrau p'anima? ajida. Tāipata rey chik'o k'oda-e p'ani māik'aapa tai-it'ee iru net'aa atada-e p'ani.

⁴³Māpai israelitaarāpa māgajida:

—Taipa audupiara derecho iru p'ani tachi rey ome, tai ēreerā diez perā. Jōdee parā ēreerā abapai. Māga bīta, ¿sāap'eda parāpa tai ek'ariara unu p'anima? ajida. Taipa naapiara k'īsia iru p'anajidada ajida, tachi rey chemerā.

Māgá aupedee p'aneejida. Mamīda Judá ēreerādepemaarā k'īraura p'anajida awaraa Israeldeepa uchiadap'edaa ēreerādepemaarā k'āyaara.

Sabapa rey Davidpa jaradak'a oo-e pada

20 ¹Mama Guilgalde baji eperā ne-inaa k'achia oyaa bi. Iru Benjamín ēreerādepema Bicrí warra paji. Tījarapachida Sabá. Māgí eperāpa trompeta chaaji arii p'anadap'edaa israelitaarā chip'edaidamerā māik'aapa māgaji:

—¡Israelitaarā, tachi Isaí warra David ēreerādepema-epi! ¡Tachi temaa erreunadáma! aji.

²Māpai ma israelitaarā imik'īraarā jōmaweda mama p'anadap'edaarāpa David atabaibēijida Bicrí warra Sabá ome wādait'ee.

Mamīda Judá éreerādepemaarā āchi rey eere p'aneejida māik'aapa iru k'ōp'āyaajida Jordán to ideepa Jerusalende parumaa.

³David panak'ari ichi palaciode Jerusalén p'uurude, chip'e ataji chi wēra k'āipariirā diez atabēida te ak'idamerā. Māpai te awaraade āra jīa paraa t'i nībinaji. Mama āra ak'ipachi māik'aapa āramaa chik'o teepachi. Mamīda waa āra ome k'āi-e paji. Māgá āra p'lētrāarāk'a mama p'anapachida āchi piurutamaa. Davidpa māga ooji israelitaarā taide chi warra Absalón āchi ome k'āida perā.

⁴Maap'eda rey Davidpa māgaji chi soldaorā poro waibia Amasamaa:

—Judá éreerādepema soldaorā t'īpipadé aji, māik'aapa k'āima ūpeede nama p'le aneepadé aji.

⁵Amasá wāji reypa jaradak'a oode. Mamīda k'āima ūpee waa taarāji Judá éreerādepema soldaorā chip'e atait'ee.

⁶Maperā Davidpa nāga jaraji awaraa soldaorā poro waibia Abisaymaa:

—Bicrí warra Sabapa tachimaa ne-inaa k'achiara ooit'eeda aji, Absalonpa ooda k'āyaara. Mapa mi jīapataarā chip'e atap'eda, iru jiride wāti. Maa-e pirā iru p'uuru murallapa t'iak'au bide t'iup'eda, tachia iru p'oyaa jita atada-e payada aji.

⁷Māgá Joab ome nipapatap'edaarā, David jīapataarādepema quereteorā, peleteorā ome māik'aapa soldaorā chōo k'awaara beerā Abisay ome uchiajida Bicrí warra Sabá jiride.

⁸Gabaonde māu choma bada k'ait'a panadak'ari, Amasá āra ome unu cheji. Māga bide Joabpa ichi chōopari p'aru jī baji, k'irride jīpari ome. K'irride ichi espada jī baji. Mamīda iru t'iak'ari, ma espada baaidachi.

⁹Māimisa Joab juarapa Amasá idak'ara jitaji iru saludaait'ee māik'aapa iidiji:

—¿Sāga bīma primo? ¿Pia wāk'ā? aji.

¹⁰Māgá saludaa bada perā, Amasapa unu-e baji Joabpa ichi juabi eereepa espada iru bada. Mapa Amasá atu bide Joabpa bide sut'aaji. Chi jīsi chedachi. Ma sudapapai piudachi. Maap'eda Joab chi ȳpema Abisay ome, soldaorā āra ome nipadap'edaarā paara wājida Bicrí warra Sabá jiride. ¹¹Māga nide Joab juua ek'ari bada soldaopa Amasá k'ap'ia baaida ik'aawa ak'inī beep'eda, māgaji:

—Joab eere p'aniirā māik'aapa David eere p'aniirā Joab ome wādaipia bida! aji.

¹²Mamīda irua unuk'ari Amasá k'ap'ia ode waasoo baibi māik'aapa soldaorā jōmaweda ak'inī p'aneeruta ak'idait'ee, chi k'ap'ia piuda t'ap'a biji p'arupa. Māpai o esa-auk'aapa āyaa ateeji. ¹³Maap'eda soldaorā jōmaweda Joab ome wājida ma Sabá jiridait'ee.

¹⁴Māga nide Sabá israelitaarā eujāde wāyaaaji Abel Betmacá p'uurude parumaa. Ichi ak'ore Bicrideepa uchiadap'edaarā jōmaweda t'iujida ma p'uurude ichi ome. ¹⁵Joab ichi eere p'anadap'edaarā ome panadak'ari

Abel Betmacá p'uurude, wap'ira atajida. Māpai rampa oojida it'í murallade padait'ee, māgá ma muralla ārik'oodai jīak'aapa. ¹⁶Māga oo p'anide ma p'uurudepema wēra aba k'isia k'awaa badapa muralladeepa nāga biaji:

—¡Úriti, úriti! ¡Joabmaa jaradapáde aji, k'ait'aara chemerā! ¡Mi pedee k'inia bida aji, iru ome!

¹⁷Joab k'ait'aara wāk'āri, māgí wērapa iidiji:

—¿Pí Joabk'ā? aji.

P'anauji:

—Mípi, aji.

Ma wērapa māgaji:

—Úripáde aji, mi, pi mimiaparipa jararu.

Joabpa p'anauji:

—Úrimaa bida aji.

¹⁸Māpai ma wērapa māgaji:

—Chonaarāweda māgapachida: “Ne-inaa k'awa k'inia bak'āri, iidináti Abel Betmacá p'uurudepemaarāmaa.” Māga oopachida áchi nepíra jópidait'ee. ¹⁹Na p'uurudepemaarā k'láiwee p'anapatada aji. Na p'uuru Israel eujādepema p'uuru waibia bi. Nāpemaarāpa chōo jiridak'aa apidaa ome māik'aapa tachi rey ichita waaweeepata. Māga bi mīda, pi cheji na p'uuru jōpide. ¿Sāap'eda Tachi Ak'orepa teeda eujādepema p'uuru jōpi k'inia bīma? aji.

²⁰Joabpa p'anauji:

—Māga-edá aji. Mía na p'uuru jōpi k'inia-e. ²¹Jíp'a cheji Efraín éreerā eujā ee jēra bidepema Bicrí warra, t'ijarapata Sabá atade. Ichia soldaorā chip'e wā bi chōodait'ee rey David ome. Pía iru mīmaa teeru pírā, tai ápitee erreudait'eeda aji.

Māpai ma wērapa māgaji:

—Pia bida aji. Muralladeepa chi poro bat'a pēidait'eeda aji.

²²Māpai ma wēra pedeenaji ma p'uurudepemaarā ome. Iru k'isia k'awaa bada pedee ijāajida. Māpai Bicrí warra Sabá o t'iap'e peejida māik'aapa bat'a pēijida muralladeepa Joabpa ni badamāi. Māga unuk'āri, Joabpa jaraji trompetta chaadamerā. Māga úridak'āri, soldaorā ápitee erreujida māik'aapa wājida áchi te chaa. Jōdee Joab Jerusalendee wāji reymaa nepiride.

Rey David jua ek'ari poro waibiarā

(1 Crónicas 18.14-17)

²³Joab Israeldepema soldaorā jōmaarā poro waibia beeji. Jōdee Joyadá warra Benáías rey jīapataarā, ma quereteorā māik'aapa peleteorā poro waibia paji. ²⁴Adonirán esperārāmaa mimiapipataarā poro waibia paji. Ajilud warra Josafat rey secretario paji. ²⁵Reypa ne-inaa oopariida

p'āpari Seva paji. Sadoc māik'aapa Abiatar p'aareerā mimia oopachida.
 26 Ichiaba yairita Irapa David—it'ee p'aare mimia oopachi.

Gabaón p'uurudepemaarā k'īra jō—ee p'anadap'edaa

21 ¹David rey bide jarrara paraaji año òpee wāyaarude. Māga niðe Davidpa Tachi Ak'ōremaa chupiria iidiji.

Tachi Ak'ōrepa māgaji:

—Mia jarrara pēijida aji, Saulpa ichideerā ome ne—innaa k'achia oodap'edaa perā Gabaón pidaarā peedak'āri.

²Māpai Davidpa t'ī pēiji Gabaón pidaarā, chi peeda—ee p'anadap'edaarā, chedamerā. (Ma eperāarā israelitaarā—e paji. Amorreorādeepa uchiadap'edaarā paji. Chonaarāweda israelitaarāpa māirā ome pacto oojida chōoda—ee p'anapataadait'ee. Mamīda ma t'ēepai Saúl rey beek'āri, audú israelitaarā māik'aapa Judá ēreerādepemaarā k'aripa k'inia bada perā, jiriji māirā jōpiit'ee.)

Maap'eda ma Gabaón pidaarā chok'ai p'aneedap'edaarā pachedak'āri rey Davidmaa, ³irua iidiji:

—Mia ¿k'āata ooyama aji, parā k'aripait'ee? ¿K'āata ooima parā—it'ee, Saulpa k'achia ooda pari? K'inia bi parāpa Tachi Ak'ōrepa eperāarā jirit'erada waya pia ak'ipataadamerā.

⁴Ma Gabaón pidaarāpa p'anaujida:

—P'arat'a k'iniada—eda ajida, Saulpa māik'aapa ichideerāpa k'achia oodap'edaa pari tai ēreerāmaa. Ichiaba k'iniada—eda ajida, ma k'aurepa israelitaarā piudamerā.

Māpai Davidpa māgaji:

—Māgara jaradapáde aji, mia k'āare ne—innaa ooi parā—it'ee.

⁵P'anaujida:

—Saulpa tai ēreerā jōmaweda jōpi k'inia baji, Israel eujāde apida p'aneenaaadamerā. ⁶Ma k'achia ooda pari taipa k'inia p'ani Sauldeepa uchiadap'edaarā siete imik'īraarā taimaa teemerā. Tachi Ak'ōre k'īrapite taipa āra īyapa jiadait'ee Guibeá p'uurude; Tachi Ak'ōrepa rey Saúl jirit'erada apata p'uurude.

Reypa p'anauji:

—Pia bida aji. Parāmaa āra teeit'eeda aji.

⁷Mamīda Davidpa tee—e paji Saúl āichak'e, Jonatán warra Mefiboset, ai naaweda Tachi Ak'ōre k'īrapite Jonatanmaa juraada perā irudeerā ak'ī bait'ee.

⁸Mefiboset teeji k'āyara teeji Saúl warrarā omé Ayá k'au Rizpa ome ooda. Ma warrarā omé t'ījarapachida Armoní māik'aapa Mefiboset. Davidpa ichiaba teeji Saúl k'au Merabpa warrarā joisomaa, Mejolá p'uurudepema Barzilay warra Adriel ome ooda. ⁹Māirā teep'eda ma Gabaón pidaarāmaa, āchia ma Sauldeepa uchiadap'edaarā īyapa jiājida ee bide Tachi Ak'ōre k'īrapite. Māgá ma eperāarā siete piujida, ma eujādepemaarāpa ewaa cebada tau ewadak'āri.

¹⁰Maap'eda Ayá k'au p'ētrāa Rizpapa chi-iapata p'arupa carpa ooji māik'aapa aí ek'ari ma peñade jēra beeji. Mama beeji, ma cebada tau ewa p'aneedak'āriipa k'oijara parumaa. Mama bide ãstaawa ipanaarā ma piudap'edaarā k'ap'ia piuda k'ait'a chepi-e paji māik'aapa p'ārik'ua ne-animalaarā k'achia beerā jērek'ooji. ¹¹Saúl wēra k'āipari pada Rizpapa māgá ooda Davidmaa nepiri chedak'āri, ¹²iru wāji Saúl māik'aapa Jonatán biiri atade āra iadap'edaamāiipa. (Saúl Jonatán ome piudap'eda, Galaad eujādepema Jabés p'uurudepemaarāpa āra k'ap'ia jāri atanajida filisteorā juadeepa āchi p'uuru Betsandeepa. Saúl p'oyaadap'eda māik'aapa Guilboa eedepa mamaa ateedap'eda, filisteorāpa ma k'ap'ia piuda āchi p'uuru t'iupatade bajira bijida.) ¹³⁻¹⁴Ma k'ap'ia piuda biiri beeda atapip'eda ma Jabés p'uurudepemaarā juadeepa, Davidpa jaraji ateedamerā chi iyapa jīadap'edaa k'ap'ia piuda ome iadait'ee Saúl ak'ore Cis iadap'edaamāi. Ma jāira Benjamín ēreerādepemaarā eujāde baji Zela p'uuru k'ait'a. Ma jōma oojida reypa jaradak'a. Ma t'ēepai Tachi Ak'orepa waya ūriji israelitaarāpa it'aa iididap'edaa āchi eujā pari.

Abisaypa David k'aripada piunaamerā

¹⁵Waya filisteorāpa chōo jiri p'aneejida israelitaarā ome. Mapa David ichi soldaorā poro waibiarā ome uchiajida chōode. Chōo jōnide David juatau wēe beeji. ¹⁶Māga bide gigante Refadeepa uchiada, t'ijarapatap'edaa Isbibenobpa David peeit'ee paji. Ichi miasu broncedee ooda kilo õpee waa chik'ia baji māik'aapa ichi k'irride espada chiwidi anipaji. ¹⁷Mamīda Sarvia warra Abisay wāji David k'aripade. Ma filisteo ūri wāji māik'aapa peeji.

Ma chōoda t'ēepai David soldaorāpa jarajida:

—Rey Waibia, taipa juraa p'anida ajida, pi waa tai ome uchia-e pait'ee chōode pi piunaamerā, Israel eujāde pi lamparak'a bairā.

Jura chōodap'edaa giganteerā ome (1 Crónicas 20.4-8)

¹⁸Ma t'ēepai waya chōojida filisteorā ome Gob p'uurude. Ma chōodap'edaade jusatita, t'ijarapatap'edaa Sibecaypa giganteerādeepa uchiada Saf peeji. ¹⁹Awaraa chōodap'edaade filisteorā ome Gob p'uurude, Belén p'uurudepema Yaré Oreguín warra, Eljananpa Gatdepema gigante Goliat apatap'edaa^p peeji. Māgí gigante miasu nēchoma baji. Nēchoma baji pak'uru p'aru k'apatadepemak'a.

²⁰Gat p'uurude ichiaba chōojida. Made gigante choma baji. Māgí audú it'ia baji māik'aapa jua k'ī veinticuatro iru baji; seis jua chaa,

---

¶ 21.19 1 Samuel capítulo 17 jara bi Davidpa gigante Goliat peeda. 1 Crónicas 20.5 jara bi Eljananpa gigante Goliat ūpema peeji. K'isia p'aní na versículo p'ādak'āri, pedee ūpema' p'āda-e paji.

seis biiri chaa. Māgí ichiaba gigante Refadeepa uchiada paji. ²¹Māgipa israelitaarā ome chōo jiri bada perā, David īpema Simá warra, Jonatán apatap'edaapa peeji. ²²Ma gigante k'īmari uchiajida Gat p'uurudepema gigante Refadeepa. Māgá ãara gigantedeepa uchiajida mīda, Davidpa ichi jua ek'ari poro waibiarā ome ma jōmaweda p'oyaajida.

Rey Davidpa k'ari Tachi Ak'ōre-it'ee p'āda
(Salmos 18.1-50)

22 ¹Tachi Ak'ōrepa David uchia atak'ari Saúl juadeepa māik'aapa awaraa k'īraunuamāa iru p'anapatarap'edaarā juadeepa, Davidpa na k'ari iru-it'ee p'āji.

²"Tachi Ak'ōre, mi-it'ee pī māu choma bik'a bi, mi jīapari perā. Pia mi k'aripa atapari mi k'īraunuamāa iru p'anapataarā juadeepa. Pia mi uchiapipari ne-inaa k'achia ooyaa beerā juadeepa. ³Pi michi Ak'ōre Waibia. Māu choma bik'a bi maa-e pīrā escudok'a bi, mi jīapari perā. Ne-inaa k'achiadeepa pia mi k'aripa atapari. Eperā māu tede miruparik'a, māga pik'a mi pide miru pik'apari, chiāra peepataarāpa mi peenaadamerā. ⁴Maperā mia pimaa pedee pia jarapari. Pī jōmaarā k'āyaara waibiarā bi. Mia pimaa it'aa iidik'āri, pia mi k'aripa atapari mi k'īraunuamāa iru p'anapataarā juadeepa.

⁵"P'usapa mi pīrā pik'a ata baji māik'aapa p'usa mi īri che pik'a baji. Mapa mi p'era nībaji, piui jīak'aapa. ⁶Lazopa bigi biiride jōi ataparik'a, māga pik'a michi piudapa mi jōi pik'a iru baji. ⁷Māga nīde mi audú k'īisia nībak'āri, pimaa it'aa iidiji. Pi, michi Ak'ōre Waibiamāa mia k'aripa iidiji. Māpai pī tedeepa pia mi biapi ūriji. ¡Pī baparimaa mi biapi panaji!

⁸"Māpai pī k'īraudaik'āri na eujā golpe wēredachi, ee k'arra paara. ⁹Audú k'īrau bāda perā, pī k'īdeepa nari uchia nībaji; pī it'aideepa t'ipitau urua uchia nībaji māik'aapa ok'ok'īra paara urua uchiapachi! ¹⁰Pia pajā ewaraa k'obipiji māik'aapa baai cheji. Jīrarara t'āmaa p'āriu nībi īri bainī beeji. ¹¹Querubín^q isia paraa bi īri bataup'eda, nāude wāabai wāji. ¹²Tachi teeda mirudaiparik'a, māga pik'a pī mirudachi jīrarara t'āmaa p'āriu k'oira nībada beede. ¹³Pi badamāiipa pa tau p'orep'ore uchia nībaji māik'aapa ok'ok'īra urua baai chejida.

¹⁴"It'ariipa pī, Jōmaarā Ak'ōre Waibia pedeeji pa jīwaa nībide. ¹⁵Soldaopa ematrima triparik'a, māga pik'a pia pa baaipiji mi k'īraunuamāa iru p'anapataarā īri. Māgá ãchi jērek'ooji mi badamāiipa. Pariatua jīchoodachida. ¹⁶¡Pī k'īrau pedee jīwaa bīpa p'usa ja māik'aapa na p'ek'au eujā basa unupiji!

¹⁷"It'ariipa pī jua mimaa teeji. Māgá mi uchia ataji p'usa nāpia bideepa. ¹⁸Pia mi k'aripa ataji mi k'īraunuamāa iru p'anapataarā

^q 22.11 Querubín jara k'inia bi it'aripema angelk'a bi. Querubines Tachi Ak'ōre it'aripema jīapataarā. Ak'īji Ezequiel 1.5-14.

juadeepa, āchi mi k'āyaara juataura p'anajida mīda. ¹⁹Mī juatau wēe nepirade bak'āri, āchi mi ome chōo chejida. Mamīda pi, Tachi Ak'ōrepa mi k'aripaji. ²⁰Mī uchia ataji āchia mimaa ne-inaa k'achia oodait'ee p'anadap'edaadeepa mi k'inia iru bapari perā. ²¹Pi, Tachi Ak'ōrepa mi māgá k'aripaji, pia jara bik'a mia oopari perā. ²²Tachi Ak'ōre, pi ode mi nipapari. Āpītee wā-e. Mia ne-inaa k'achia oo k'inia-e. Pide mi ijāa amaa-e pait'ee. ²³Mia oopari pi leyde jara bik'a. Pia jara bik'a mia oo amaa-e pait'ee. ²⁴Pi k'īrapite mi t'āri jīp'a nipapari, p'ek'au k'achia ooamaa bairā. ²⁵Pi k'īrapite mi māgá t'āri jīp'a nipapari perā, pia mi k'aripamaa bi.

²⁶"Tachi Ak'ōre, pia ichita oopari pia jara bik'a chi pia jara bik'a oopataarā ome. Pi k'achia wēe bapari chi ne-inaa k'achia ooamaa p'anapataarā ome. ²⁷Pi k'īra jīp'a bapari chi k'īra jīp'a p'anapataarā ome. Mamīda pi k'īsia k'awaa bapari chi k'ūrayaa p'anapataarā ome. ²⁸Pia audua-ee beerā k'aripapari. Mamīda audua beerā chupiriapihari. ²⁹Tachi Ak'ōre, mi-it'ee pi lamparak'a bi, mi bimāi pia urua pik'apipari perā. Pi k'aurepa mi p'āriu pik'a bide bak'aa. ³⁰Pia mi k'aripak'āri, mi wāi chōode soldaorā chok'ara ome māik'aapa t'īui āchi p'uuru murallapa t'īak'au bide.

³¹"Tachi Ak'ōre o pipiara bi awaraa o k'āyaara irua ne-inaa jōma pia oopari perā. Iru pedee jōmaweda pia bi, irua jara bik'a ichita oopari perā. Iru escudok'a bi irude ijāapataarā-it'ee, irua āra jīapari perā. ³²Tachi Ak'ōrek'a awaraa Ak'ōre Waibia wē-e. Awaraa Ak'ōre Waibiapa tachi p'oyaa jīak'aa irua jīaparik'a. ³³Iruata mi juataura papipari māik'aapa mia oo bi pia uchiapipari. Irua mi k'aripapari ne-inaa k'achia oonaamerā māik'aapa iru o piade nipapariimerā. ³⁴Iruata mi bigik'a k'ap'ip'ia p'irapipari mi k'īraunuunaa iru p'anapataarā naa māik'aapa mi ee it'īara beede nipak'āri, irua mi jīapari. ³⁵Irua mimaa jarateepari chōo k'awaa bamerā. Juataura papipari ematrima broncedee ooda trimerā. ³⁶Tachi Ak'ōre, pia mimaa escudok'a teepari, mi k'achia beerā juadeepa k'aripa atak'āri. Pi t'āri pia bapari perā, eperārā k'īrapite mi waibiara papiji. ³⁷Pia mi k'aripapari mi k'īraunuunaa iru p'anapataarā juade baainaamerā māik'aapa mi ode wārude t'īutinaamerā.

³⁸"Mapa mi k'īraunuunaa iru p'anapataarā t'ēe wāp'eda, mia āchi p'oyaaji māik'aapa āchi jōpiji. Āpītee che-e paji māirā jōmaweda jōt'aa-ema. ³⁹¡Mia āchi jōt'aa! ¡Piuk'oojidapi! ¡Mi ome waa chōo jirida-e pait'ee, mia āchi p'oyaada perā! ⁴⁰Chōodak'āri, pia mi āchi k'āyaara juataura papiji. Māgá mi jua ek'ari p'anadaamaa p'anapataarā mi k'īrapite bedabapiji. ⁴¹Pia mi k'īraunuunaa iru p'anapataarā āpītee jērek'ooji. Māgá mia āchi jōt'aa! ⁴²Āchia jirijida āchi k'aripadamerā. Mamīda apidaapa k'aripada-e paji. Tachi Ak'ōre, pimaa paara it'aa iidijida. Mamīda pia pida āchi k'aripa-e paji. ⁴³Mia āra piarsī pik'aji yooro p'ora

papirumaa māik'aapa āchi ūri t'ia pik'aji eperāpa calle jādepemaa yooro susua t'iaparik'a. ⁴⁴Pia mi p'uuru pidaarā juadeepa mi uchiapiji, āchi mi jua ek'ari p'anadaamaa p'aneedak'āri. Pia awaraa eujādepemaa ijāadak'aa beerā mi jua ek'ari biji mi mimiapataarā p'aneedamerā, ai naaweda mia āra k'awa-e baji mīda. ⁴⁵Mia ne-inaa jarak'āri, māirāpa oopata mia jara bik'a. K'īra tewaraarā mi jua ek'ari chok'ek'ee p'anapata. ⁴⁶Māgee k'īra tewaraarāpa mi audú waawee p'anapata perā, k'ap'ia wēree uchiapata āchi mirudap'edaamāipi mi jua ek'ari p'anapataadait'ee.

⁴⁷"¡Tachi Ak'ore ichita bapari! ¡Mi-it'ee iru māu choma bik'a bi, mi pi-ia jīapari perā! ¡Jōmaarāpa iru t'ī t'o p'anadaipia bi, irua mi māgá k'aripapari perā! ⁴⁸Iruata mi k'aripaji mi k'īra unuamaa iru p'anapataarā p'oyaamerā. Iruata p'uuru pidaarā awara-awaraa mi jua ek'ari biji. ⁴⁹Pia mi uchia atapari mi k'īra unuamaa iru p'anapataarā juadeepa. Mi ome chōo jīripataarā mimaa p'oyaapipari māik'aapa ne-inaa k'achia oopataarā juadeepa mi k'aripa atapari. ⁵⁰Maperā Tachi Ak'ore, awara-awaraa eujādepemaa taide mia pīmaa pedee pia jarapari māik'aapa salmo k'aripari. ⁵¹Tachi Ak'ore, piata mi jīrit'eraji rey pamerā māik'aapa awara-awaraa p'uuru pidaarā mimaa p'oyaapipari. Māga ooji mi, David, mīdeepa uchiadait'eerā paara, ichita k'inia iru bapari perā."

Davidpa pedee jarada piui naaweda

23 ¹Jai-idaai naaweda Davidpa nāgí pedee jaraji:
"Isaí warra David, Tachi Ak'orepa waibia papida; Jacob Ak'ore Waibiapa rey jīrit'erada; Israeldepemaa k'ari pi-ia k'aridapa; māgipa nāga jara bi:

²'Mi pari Tachi Ak'ore Jaure pedeeji. Iru pedee mimaa jarapiji.
³Israelitaarā-it'ee āchi Ak'ore Waibia māu choma bik'a bi, ichia āra jīapari perā. Iruata mimaa nāga jaraji:
'Chi reypa eperāarā ichi jua ek'ari p'aniirā pia ak'ipari Tachi Ak'ore waawee bapari perā, nāga bait'ee. ⁴K'oi chep'eda, pajā ewaraa k'obek'āri, ak'orejīru pi-ia urua cheparik'a p'ūajara pia t'onomerā, māga pik'a ma eperāarā ak'ipari pi-ia bait'ee.'

⁵"Māgá Tachi Ak'orepa mīdeepa uchiadait'eerā ichita pia ak'i bapariit'ee. Mi ome irua pacto ooji māik'aapa ichita ooit'ee ichia jaradak'a. Irua mi ichita k'aripait'ee māik'aapa mīmaa oopiit'ee mia ne-inaa pia oo k'inia bik'a. ⁶Mamīda ne-inaa k'achia ooyaa p'anapataarā k'aripa-e pait'ee. Ne-inaa k'achia ooyaa p'anapataarā ne-iirf'k'api p'ani. Ne-iiri bat'apatak'a servi-e bairā, māga pik'a māirā jōdaipia bi servi-e p'anadairā. Ne-iiri jitadak'aa p'anik'a tachi awadarii perā, māga pik'a māirā ome taarā nipadak'aa k'achia p'anadairā. ⁷Eperāarāpa māgee ne-iiri jitadait'ee pirā, t'ōbaidai k'āyaara, ne-inaa hierrodee oodapa wa miasupa jitapata. Māpai t'i坑taude bat'ak'oopata paa jōdaimerā."

David soldaorā chōo k'awaara p'anadap'edaa
(1 Crónicas 11.10-47)

⁸ David soldaorā chōo k'awaara p'anadap'edaa ōpee paji. Tacmonita Joseb Basébet awaraa sōcharra beerā omé poro waibia paji. Chōoda abaade irua ochocientos imik'iraarā peeji miasupa.

⁹ Ma sōcharra beerā ōpeedepema awaraa ajojita Dodó warra Eleazar paji. Iru David ome nipaji Pasdaminde, filisteorā chōo chedak'āri māik'aapa israelitaarā āpītee jēredak'āri. ¹⁰ Mamīda Eleazar āpītee wā-e paji. Chōomaa beeji māik'aapa filisteorā soldaorā peemaa beeji, ichi jua t'ūmaadarumaa espada jita bipa. Iru k'aurepa ma ewate Tachi Ak'ōrepa israelitaarāmaa p'oyaapiji. Iru māgá chōoda t'ee israelitaarā irumaa chejida māik'aapa āchi k'ira unuamaa iru p'anapatap'edaa net'aa jāri atajida.

¹¹ Ma sōcharra beerā ōpeedepema ichiaba paji ararita Agué warra Sama. Filisteorā chip'edaidak'āri Lehide, eperārāpa lenteja uudap'edaa eujāde, israelitaarā soldaorā jīchoojida āchi naa. ¹² Mamīda Sama beeji ma ne-uu eujāde māik'aapa chōoji ma filisteorā p'oyaarumaa. Māgá Tachi Ak'ōrepa israelitaarāmaa p'oyaapiji.

¹³ Maapai treinta sōcharra beerā David jua ek'ari p'anapachida. Ewari aba israelitaarāpa āchia ne-uudap'edaa ewadak'āri, ma treintadepema soldaorā ōpee ununajida David ome Adulán māu tede. Maapai filisteorā soldaorā āchi carpa eebai iru p'anajida Refayin eujā jewedaade. ¹⁴ David eede it'í baji ichi soldaorā miru chip'edap'edamāi. Jōdee filisteorā soldaorā chok'ara Belén p'uurude āchi soldaorā p'anapatap'edamāi p'anajida. ¹⁵ Ma sōcharra beerā David eere p'anadap'edaa iru k'ait'a p'anide, t'āri araa bada perā ichi t'oruveda p'uru Belén ome, Davidpa māgaji:

—¡Pia bak'ajida aji, apidaapa pania Belén p'uurudepema puerta k'ait'a bi pozodepema mīmaa teeda paara toit'ee!

¹⁶ Māga ūridak'āri, ma sōcharra beerā ōpee mama p'anadap'edaa wājida Belén p'uurudee māik'aapa filisteorā ome chōomaa p'aneejida panarutamaa ma p'uurudepema puerta k'ait'a bada pozode. Pania joi atadap'eda, Davidmaa ateejida. Mamīda tee chedak'āri, Davidpa to k'inia-e paji. Ma k'āyaara Tachi Ak'ōre-it'ee eujāde weeji.

¹⁷ Māgaji:

—Na pania to-edo aji. ¡Toda paara, na sōcharra beerā waa to pik'a bak'aji, āra piuk'ajida perā na pania atadap'edaa k'aurepal! ¡Mia to k'inia-epi!

Ma sōcharra beerā ōpee māgee ne-inaa oopachida.

¹⁸ Sarvia warra māik'aapa Joab ipema, Abisay ma treinta soldaorā sōcharrara beerā poro waibia paji. Chōoda abaade irua trescientos k'ira

unuamaa iru p'anadap'edaarā ūri wāp'eda, peek'ooji miasupa. Maperā ma treinta sōcharrara beerāpa iru t'o p'anajida. ¹⁹Ichiaba maperā iru āchi poro waibia beeji. Mamīda at'āri ma sōcharra beerā ūpee iru k'āyaara piara t'o p'anajida.

²⁰Awaraa Israel eerepema soldao sōcharra badapa ne-inaa chok'ara ooji. Māgí Cabsel p'uurudepema Joyadá warra Benaías paji. Ichia Moabdepema chōo k'awaa beerā omé peeji. Ichiaba ewari aba nieve baai nībide, iru yooro te uriade t'īup'eda, león peeji. ²¹Ichiaba irua Egiptodepema audú it'ia bada peeji. Māgipa miasu anipaji mīda, Benaiapa ma Egípto pida ūri wāji pak'urupa māik'aapa iru miasu jāri atap'eda, peeji. ²²Ma jōma ooda k'aurepa, awaraa sōcharra beerā ma treintadepemaarāpa Benaías t'o p'anajida. ²³Mamīda at'āri ma sōcharra beerā ūpee iru k'āyaara piara t'o p'anajida. Davidpa Benaías biji ichi jīapataarā poro waibia pamerā.

²⁴Ma treinta soldaorā sōcharrara beerā nāgiirā paji: Joab īpema, Asael; Belén p'uurudepema Dodó warra, Eljanán; ²⁵Jarod p'uurudepema, Sama awaraa Jaroddepema Elicá ome; ²⁶Bet Palet p'uurudepema, Heles; Tecoa p'uurudepema, Iqués warra Ira; ²⁷Anatot p'uurudepema, Abiezer; Jusá p'uurudepema, Mebunay^r; ²⁸ajojita, t'ījarapatap'edaa Zalmón; Netofa p'uurudepema, Maray; ²⁹awaraa Netofadepema, Baná warra Jéled; Benjamín ēreerādepemaarā eujāde bada Guibeá p'uurudepema, Ribay warra Itay; ³⁰Piratón p'uurudepema, Benaías; Gaas k'ait'a bada to chak'e p'oo bidepema, t'ījarapatap'edaa Hiday; ³¹Arbá p'uurudepema, Abí Albón; Bajurín p'uurudepema, Azmávet; ³²Salbón p'uurudepema, Elijaba; Jasén warrarā; Jonatán ³³ararita, t'ījarapatap'edaa Sama warra; awaraa ararita, Sarar warra Ahían; ³⁴Macá p'uurudepema, Ajasbay warra Elifelet; Guiló p'uurudepema, Ajitofel warra Elián; ³⁵Carmel p'uurudepema, Jezró; arbita, t'ījarapatap'edaa Paray; ³⁶Sobá p'uurudepema, Natán warra Igal; Gaddeepa uchiada, Hagrí warra Baní; ³⁷amonita, t'ījarapatap'edaa Sélec; Berotdepema, Najaray. Māgí Sarvia warra Joab escudo anipapari paji. ³⁸Ichiaba ma treintadepema paji itrita, t'ījarapatap'edaa Ira; awaraa itrita, Gareb ³⁹māik'aapa hitita, t'ījarapatap'edaa Urías. David jua ek'ari sōcharra beerā jōmaweda treinta y siete paji.

Davidpa israelitaarā juasiapida (1 Crónicas 21.1-17)

24 ¹Tachi Ak'ore waya k'írau beeji israelitaarā ome. Maapai irua David israelitaarā ome k'achiade baaipiji nāga jarak'āri: "Jōmaweda israelitaarā māik'aapa Judá ēreerādepemaarā pí jua ek'ari

^r 23.27 Iru ichiaba t'ījarapachida Sibecay.

p'anapata juasiapáde” aji. ² Rey Davidpa māga ooji. Chi soldaorā poro waibia Joabmaa māik'aapa awaraa soldaorā poro waibiarāmaa nāga jaraji:

—Wādapáde aji, israelitaarā éreerā eujā chaa; Dan p'uurudeepa Berseba p'uurude parumaa. Ma eujādepema imik'iraarā soldaorā mimia-it'ee juasiadapáde aji, mia k'await'ee jōmasaa p'ani.

³Mamīda Joabpa p'anauji:

—Rey Waibia, pia bak'aji pi Ak'ore Waibiapa soldaorā pi jua ek'ari p'aniirā chok'araara papida paara, ewari cherude audú chok'ara uchiadamerā, pi at'ari chok'ai bi misa. Mamīda, Rey Waibia, ¿k'āare-it'ee k'inia bima aji, na p'uuru pidaarā imik'iraarā juasiadamerā?

⁴Māga iidiji mīda, oojida Davidpa jaradak'a. Mapa Joab awaraa soldaorā poro waibiarā ome rey palaciodeepa uchiajida Israeldepema imik'iraarā soldaorā mimia-it'ee juasiade. ⁵Jordán to siājida māik'aapa āchi carpa eebai jēra bijida Aroer p'uuru k'ait'a. Maadamāiipa māik'aapa awaraa p'uuru ma eujā jewedaa esajāk'a badamāiipa, Gad éreerā eujāde norte eeree juasia wājida, Jazer p'uurude parutamaa. ⁶Mamāik'aapa Galaad eujāde wāyaajida, Cades p'uurude parutamaa. Ma p'uuru hititaarā eujāde baji. Mamāik'aapa Dan éreerā eujāde wāyaadap'eda, p'irrabajida wādait'ee Sidón p'uurudee. ⁷Mamāik'aapa wājida Tiro p'uurudee soldaorā p'anapatap'edaamāi māik'aapa wāyaajida heveorā p'uurude, cananeorā p'uurude, ucharutamaa Judá éreerā eujā sur eere Néguev apatap'edaa, eujā jewedaade bada Berseba p'uurude. ⁸Atane nueve, ewari veinte wāyaarude israelitaarā eujāde nipajida, imik'iraarā juasiamaa. Maap'eda āpītee chejida Jerusalendee.

⁹Pachedak'ari, Joabpa reymaa chi p'āda tee cheji. Soldaorā mimia-it'ee ochocientos mil imik'iraarā espadapa chōo k'awaa beerā paji Israel eujādepema éreerā jōmaade. Judá éreerā eujāde quinientos mil paji.

¹⁰Mamīda ma t'ēepai David k'isía p'ua nībeeji ma juasiapida k'aurepa.

Mapa Tachi Ak'ōremaa māgaji:

—Tachi Ak'ore, mia p'ek'au audú k'achia oojida aji, māgá imik'iraarā jōmaweda juasiapik'ari. Ma ne-inaa k'achia mi, pi mimiaparipa ooda ayaa bipáde aji, mia māga ooda perā, k'isía k'awa-ee.

¹¹Ai norema David p'irabai naaweda, Tachi Ak'ōrepaa ichi pedee k'awapiji ichi pedee jarapari Gadmaa. Māgí David ūrapari paji. Irumaa Tachi Ak'ōrepaa māgaji:

¹²—Wāpáde aji, Davidmaa. Jarapáde aji, mia irua miapiit'ee, irua ma ne-inaa k'achia ooda perā. Jaráji ne-inaa k'achia ūpeedepema irua aba jirit'eramerā mia irumaa ooit'ee.

¹³Maap'eda David k'irapite Gad wājí māik'aapa iidiji:

—¿K'āata k'inia bima aji, Tachi Ak'ōrepaa pimaa oomerā, pia k'achia ooda k'aurepa? ¿K'inia bik'ā aji, irua jarra pēimerā eujā pi jua ek'ari bide

año õpee wāyaarude, maa-e pirā pi k'īra unuamaa iru p'anapataarāpa pi jiridamerā peedait'ee atane õpee wāyaarude maa-e pirā irua k'ayaa k'achia eujā pi juu ek'ari bide pēimerā k'āima õpee wāyaarude? K'isiap'eda, nāgaweda jarapáde aji, mia jaramerā mi pēidamaa.

14 Davidpa p'anauji:

—¿Sāgapí ooima aji, mia? Eperāarā juade mi baaidai k'āyaara, piara bi tachi Tachi Ak'ōre juade baaidamerā, irua eperāarā chupiria k'awaapari perā.

15 Maperā Israel eujāde Tachi Ak'ōrepa k'ayaa k'achia pēiji. Ma ewatewedha baripiji māik'aapa k'aima õpee taarāji irua jaradak'a. Dan p'uurudeepa Berseba p'uurude parumaa, setenta mil israelitaarā k'inijida. 16 Tachi Ak'ōrepa ángel pēida māgá eperāarā peemerā Jerusalén p'uuru k'ait'a pakl'āri, Tachi Ak'ōre t'āri p'ua nībeeji, Jerusalendepemaarā jöpi k'inia-e bada perā. Mapa chi angelmaa māgaji:

—Jāgapaida! aji. ¡Waa peenaapáde! aji.

Irua māga jara bide ma ángel jebuseo t'ījarapatap'edaa Arauna eujāde baji, net'a tau chi edeepa ãyaa atapatamāi. 17 Davidpa ma angelpa eperāarā k'ayaaapi wā unuk'āri, Tachi Ak'ōremaa māgaji:

—¡Miata ne-inaa k'achia oojida! aji. ¡Mi pajipi! ¡Jā eperāarā ovejaarāk'api p'ani; maarepida ne-inaa k'achia ooda-ee p'anadairā! ¡Mia chupiria iidi nībida aji, pia ma k'achia pēimerā mimaa māik'aapa mīchideerāmaa!

Davidpa altar ooda (1 Crónicas 21.18-27)

18 Ma ewatewedha Gad wāji David k'īrapite māik'aapa jaraji altar oonamerā jebuseo Arauna apatap'edaa eujāde, net'a tau chi edeepa ãyaa atapatamāi. 19 Aramāgá David wāji oode Tachi Ak'ōrepa jaradak'a Gad k'apl'ia pari. 20 Arauna ichi net'a tau chi edeepa ãyaa atapatamāi baji. Irua unuk'āri rey David cheru ichi juu ek'ari beerā ome, reymaa wāp'eda, bedabaidachi ichi tau biiri eujāde t'ōbairumaa 21 māik'aapa māgaji:

—Rey Waibia, ¿sāap'eda mimaa chejima? aji. Mi pichi mimiaparipi. Davidpa p'anauji:

—Mia pi eujā; na net'a tau edeepa ãyaa atapatamāi neto k'inia bida aji. Nama altar ooit'eeda aji, māik'aapa aïde Tachi Ak'ōre-it'ee ne-animalaarā paa jōpiit'ee. Māgapí irua k'ayaa k'achia waa baripi-e pait'eeda aji, mi p'uuru pidaarāmaa.

22 Araunapa māgaji:

—Rey Waibia, atapáde aji, eujā pia k'inia bita. Mia p'ak'a nama iru bida aji, peedap'eda, altarde Tachi Ak'ōre-it'ee paa jōpimerā. Nama ichiaba tabla māik'aapa yugo paraa t'ipi-it'ee. 23 Rey Waibia, jōma pimaa pari teeyada aji. ¡Taawa Tachi Ak'ōrepa pia ak'iyada aji, pia ooru!

²⁴ Mam̄ida reypa p'anauji:

—Pi t'āri pia bida aji. Mam̄ida mia ma jōma neto k'inia b̄i chi valor pari. Tachi Ak'ore—it'ee p'oyaa ne-animal paa jōpi—eda aji, p'aa—e b̄i pirā.

Mägá Davidpa ma eujā neto ataji chi p'ak'aarā ome. P'arat'a tau cincuenta p'aaji. ²⁵ Mama altar ooji mäik'aapa ma ne-animalaarā peep'eda, Tachi Ak'ore—it'ee paa jōpiji. Ichiaba awaraa ne-animalaarā paaji, jedek'oit'ee arii p'anadap'edaa israelitaarā ome. Tachi Ak'orepa mäga unuk'āri mäik'aapa Davidpa it'aa iidida israelitaarā pari ūrik'āri, ma k'ayaa k'achia wēpapiji israelitaarā eujādeepa.